

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

13.05 – КМР. 1697 “С” 2022.11.14. 030 ПЗ

НУБІП України

СОХАЦЬКА МАРИНА СТЕПАНІВНА

2023р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет землевпорядкування

НУБІП України

УДК 332.3:631.147

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету
землевпорядкування

Г.О. Євсюков

« » _____ 2023 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
управління земельними ресурсами

О.С. Дорош

« » _____ 2023 р.

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему «Землевпорядне забезпечення організації органічного сільського господарства»

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»
Освітня програма Геодезія та землеустрій
Магістерська програма охорона земель
Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

НУБІП України

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук, професор А.Г. Мартин
Керівник магістерської кваліфікаційної роботи
доктор економічних наук, професор _____ О.С. Дорош

НУБІП України

Виконала _____ М.С. Сохацька

НУБІП України

КИЇВ – 2023

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет землевпорядкування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

управління земельними ресурсами

д.е.н., проф. _____ О.С. Дорош

«__» _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ
Сохацькій Марині Степанівні

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Освітня програма Геодезія та землеустрій

Магістерська програма Охорона земель

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Землевпорядне забезпечення організації органічного сільського господарства»

Затверджена наказом ректора НУБіП України від «14».11.2022 року № 1697 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру за 10 днів до захисту.

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи загальна інформація про об'єкт дослідження, картографічні матеріали у растровому форматі, нормативно-правові акти, що регулюють земельні відносини в Україні, статистичні збірники та відповідні літературні джерела.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Організаційно-правові основи забезпечення організації органічного сільського господарства.;

2. Аналіз стану українського органічного сектору до та після повномасштабного вторгнення РФ в Україну;

3. Шляхи удосконалення організації органічного сільського господарства.

Перелік графічного матеріалу: схема земельних ділянок Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування НААН, зареєстрованих в Державному земельному кадастрі в межах міста Сквир Білоцерківського району Київської області, схема земельної ділянки Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування НААН, зареєстрованої в Державному земельному кадастрі в межах міста Сквир Білоцерківського району Київської області, план зовнішніх меж Сквирської дослідної станції.

Дата видачі завдання «15» листопада 2022 року

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

Завдання прийняв до виконання

О.С. Дорош

М.С. Сохацька

РЕФЕРАТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна магістерська робота має наступну структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел 63 та 2 додатки .

В першому розділі розкрито нормативні акти та документи, які створюють правову базу для розвитку органічного сільського господарства в Україні та забезпечують виробників та споживачів необхідною інформацією та вимогами щодо якості та безпеки органічних продуктів. Також відзначено , що органічне сільське господарство є однією з найбільш перспективних галузей сільського господарства в Україні, і правова база постійно розвивається для сприяння її розвитку. Досліджено стан і тенденції запровадження альтернативного екологічно безпечного методу господарювання в Україні. Проаналізовано світовий досвід ведення органічного землеробства та імплементація кращих практик в Україну.

У другому розділі було проведено аналіз стану українського органічного сектору до початку повномасштабного вторгнення рф в Україну та стан українського органічного сектору після повномасштабного вторгнення рф. Були досліджені фактори впливу на освоєння та розвиток органічного сільського господарства в умовах військового стану

У третьому розділі обґрунтовано удосконалення нормативно-правового забезпечення організації органічного землекористування .

Проаналізовано землевпорядне забезпечення організації органічного сільського господарства. Було розглянуто основний об'єкт дослідження – землекористування Скви́рської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроекології і природокористування Національної академії аграрних наук України, а саме загальна, просторова, характеристики території об'єкта та аналіз відповідності земельних ділянок в межах землекористування СДС

ОВ ІАП ІААН документам, що посвідчують право постійного користування.

Розділ завершується спрямованням на сприяння сталого розвитку,

покращенню якості життя та збереженню природних ресурсів через розумне та ефективне виробництво органічних продуктів.

НУБІП України

Дана робота має необхідні діаграми та таблиці, які наслідно ілюструють тему дослідження.

У висновках представлено дослідження , що вказало на важливість наукових досліджень та інновацій для подальшого розвитку органічного сільського господарства. Постійний пошук нових методів, технологій та практик є ключовим чинником для підвищення продуктивності та стійкості органічних господарств.

НУБІП України

Ключові слова: органічне господарство, сталий розвиток, організація , органічний сектор, органічна продукція.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	8

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

1.1. Нормативно-правове забезпечення організації органічного сільського господарства в Україні	12
--	----

1.2. Стан і тенденції запровадження альтернативного екологічно безпечного методу господарювання в Україні

1.3. Світовий досвід ведення органічного землеробства, імплементація кращих практик в Україну	19
---	----

Висновки до 1 розділу

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УКРАЇНСЬКОГО ОРГАНІЧНОГО СЕКТОРУ ДО ТА ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ

2.1. Аналіз стану українського органічного сектору до початку повномасштабного вторгнення рф в Україну

2.2. Аналіз стану українського органічного сектору після повномасштабного вторгнення рф в Україну

2.3. Фактори впливу на освоєння та розвиток органічного сільського господарства в умовах військового стану

Висновки до 2 розділу

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

3.1. Удосконалення нормативно-правового забезпечення організації органічного землекористування

3.2. Землепорядне забезпечення організації органічного сільського господарства

3.3. Використання земельних ресурсів на території Сквирської дослідної станції органічного виробництва, яка належить до складу Сквирської міської ради у Сквирському районі Київської області.....	77
--	----

3.4 Організаційна структура сквирської дослідної станції органічного виробництва.....	88
---	----

Висновки до 3 розділу	92
ВИСНОВКИ	94

Список використаної літератури	97
---	----

Додатки	105
----------------------	-----

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

У сучасному світі, коли питання сталого розвитку, екологічної збереженості та здорового способу життя стають дедалі важливішими,

органічне сільське господарство набуває особливого значення. Споживачі все більше прагнуть до продукції, яка вирощується без використання шкідливих

хімічних речовин та з урахуванням екологічних аспектів. Однак успішна організація органічного сільського господарства вимагає не лише вибору відповідних методів виробництва, але і належного землевпорядкування.

Землевпорядне забезпечення стає ключовим фактором для забезпечення успішного функціонування органічних сільськогосподарських господарств.

Ця тема дослідження зосереджує увагу на важливих аспектах землевпорядкування, таких як вибір відповідних земельних ділянок, методів

обробітку ґрунту, використання органічних добрив та стратегій збереження ґрунтового плодючості.

Магістерська робота присвячена дослідженню ролі та впливу землевпорядкування на організацію органічного сільського господарства. Ця

робота розглядає важливі аспекти, пов'язані з вибором підходів до управління земельними ресурсами, впровадженням стандартів органічного виробництва,

а також використанням наукових досліджень для підтримки сталого розвитку в сфері сільського господарства.

Задачею цієї магістерської роботи є розкриття потенціалу землевпорядкування для підвищення продуктивності та сталості органічного

сільського господарства, а також вивчення практичних прикладів та інноваційних підходів у цій галузі. Результати цього дослідження можуть

виявитися корисними як для фахівців у сфері сільського господарства, так і для прийняття рішень на різних рівнях управління, спрямованих на підтримку

розвитку органічного сільського господарства та сталого використання природних ресурсів.

Дана магістерська робота провадить нас у глибину світу органічного сільського господарства та досліджує ключові аспекти, які допомагають

створити збалансовану та стійку систему виробництва органічних продуктів. Вона також прагне визначити принципи та рекомендації, які сприяють оптимізації землевпорядкування для досягнення найкращих результатів у сфері органічного сільського господарства.

У подальших розділах цієї магістерської роботи буде розглянуто більш детально інструменти та методи землевпорядкування, їх вплив на сільськогосподарську діяльність, а також можливість для оптимізації органічного сільського господарства в контексті сталого розвитку.

Актуальність теми. Організація органічного землекористування в Україні здійснюється в руслі світових тенденцій екологізації аграрної сфери, що спричинено потребою забезпечення населення якісною й безпечною для здоров'я плодами сільськогосподарської продукцією, підтримання в нормативному стані об'єктів довкілля. Проте головною ціллю вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника стала економічна вигода позаяк більшість земель орендуються.

Нехтування вимог екологічної безпеки в аграрному виробництві зумовлює істотну деградацію ґрунтових ресурсів, зменшення вмісту органічної речовини та елементів мінерального живлення рослин у верхньому шарі ґрунту, забруднення довкілля хімічними речовинами тощо. Через це нагальним стало запровадження альтернативних екологічно безпечних методів ведення сільського господарства, серед яких чільне місце посідає органічне виробництво. Його переваги обумовлені не тільки оптимізацією ґрунтоутворного процесу, але й формуванням стійких багатofункціональних аграрних систем, що стануть основою гармонійного розвитку сільських територій на найближчу та віддалену перспективу.

Найбільш стійкою моделлю у аграрній сфері країн світу й України є органічне сільськогосподарське виробництво, яке близько двох десятиріч поспіль є альтернативою споживанню традиційної продукції. Приміром, попит на органічну продукцію у розвинених країнах Європейського Союзу перевищує пропозицію майже вдвічі. Водночас і для українських органічних

експортерів збільшуються шанси стати вагомими гравцями на ринку органічної продукції у світовому вимірі. Адже виробництво органічної продукції є високомаржинальним напрямком, це нішева експортноорієнтована продукція з доданою вартістю, виробництво якої пов'язане з ефективним використанням земель. Разом із тим, маємо дбати не лише про експорт сировинної продукції, а про експорт переробленої продукції.

Згідно наявних програмних документів, ведення органічного сільського господарства є пріоритетом для України в аграрній сфері, позаяк воно сприяє не лише економічному піднесенню, але й вирішує екологічну складову, бо є альтернативним методом до традиційного.

Проте пріоритетність ведення органічного сільського господарства має визначатись не лише програмними документами, але й відповідним нормативно-правовим забезпеченням. Адже незважаючи на прийняття низки законодавчих документів, що регулюють процеси у цій сфері поза увагою законодавців залишилися питання, які б забезпечували організацію території підприємств пов'язаних із виробництвом органічної продукції. Йдеться про відсутність законодавчо закріпленого земельпорядного механізму формування і збалансованого розвитку органічних землекористувань та землеволодінь, що потребує розробки та реалізації відповідних проектів землеустрою.

Мета дослідження: запропонувати земельпорядний механізм формування і збалансованого розвитку органічних землекористувань та землеволодінь шляхом розв'язання передбачених у роботі завдань.

Дослідженню підлягають такі завдання:

- 1) ознайомитись зі світовим досвідом організації органічного землекористування й виокремити пріоритети для імплементації в Україну;
- 2) оцінити стан і тенденції запровадження альтернативного екологічно-безпечного методу господарювання ведення органічного сільського господарства в Україні;

3) опрацювати чинні нормативно-правові акти у сфері організації органічного землекористування та виявити недоліки та прогалини для відповідного регулювання цього процесу;

4) запропонувати землевпорядний механізм формування й збалансованого розвитку органічних землекористувань та землеволодінь.

Предмет дослідження: процес землевпорядного забезпечення організації органічного землекористування.

Об'єкт дослідження: організація органічного землекористування в Україні.

Методологія та методи дослідження.

Науковці які досліджували проблематику. Серед наукових розробок у сфері правового регулювання органічного виробництва можна зазначити праці В. І. Артиша [56], Н. А. Берлач [57], О. В. Гафурової [58], В.М. Єрмоленко [59], Х. А. Григор'євої [60], А. В. Духневича [61], Т.О. Коваленко [62], С. І. Марченко [58], Д. М. Коломийцевої, В. Ю. Уркевича [63].

Що стосується теоретичних, методологічних і прикладних аспектів у цій сфері, то вони розглядаються в працях С.С.Антонця [49], В.М.Будзяка [50], В.І.Кисіля [51], О.Г.Тараріко [52], А.Г.Тихонова [53], Г.М.Шпака [54] та інших. О.С.Дорош, А.В.Барвінським, Г.М.Колісником, Л.А.Свиридовою запропоновані наукові підходи та методичні рекомендації до розроблення експериментальних проектів землеустрою щодо організації території державних установ та підприємств наукового спрямування для виробництва органічної продукції [55].

Практичне значення. В процесі написання магістерської роботи було досліджено та розкрито значення землевпорядкування для організації органічного сільського господарства та визначено оптимальні підходи до його впровадження.

Структура магістерської роботи. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

1.1. Нормативно-правове забезпечення організації органічного сільського господарства в Україні.

Розкриття обраного напрямку досліджень цілком залежить від глибини опанування його нормативно-правовою основою. Ведення органічного сільського господарства в Україні урегульоване низкою законодавчих та нормативних документів, до яких віднесені: Закони України (ЗУ) «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII [7], «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 03.09.2014 № 425-VII [1], «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 № 2496-VIII [8], «Про ветеринарну медицину» від 25.06.1992 № 2498-XII [2], «Про захист рослин» від 14.10.1998 № 180-XIV [3], «Про рослинний світ» від 09.04.1999 № 591-XIV [4], «Про тваринний світ» від 13.12.2001 № 2894-III [5], «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293-VI [6] тощо.

Серед цілей передбачених Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII передбачено досягнути «...зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення» (ціль 4), одним із завдань якої є «...покращення якості ґрунтів та впровадження ефективної системи підвищення їх родючості» й у кінцевому результаті «...мінімізувати забруднення ґрунтів небезпечними забруднюючими речовинами та відходами» [7].

Мова йде про необхідність заміни традиційних методів сільськогосподарського землекористування органічним землеробством для зменшення екологічних ризиків. У цьому контексті, ще у 2010 році було

НУБІП УКРАЇНИ

запроваджено Закон України № 2818-VI, який передбачав збільшення частки земель, призначених для органічного сільського господарства до 7% [7]. Це вимагає прийняття відповідних заходів, зокрема, належного правового регулювання.

НУБІП УКРАЇНИ

У тексті Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом зазначено, що розвиток сільського господарства регулюється Главою 17 під назвою "Сільське господарство та розвиток сільських територій". Ця глава передбачає співробітництво між сторонами з метою підтримки розвитку сільського господарства та сільських територій. Однією з головних мет цього співробітництва є поступове зближення політик та законодавства в цих галузях.

НУБІП УКРАЇНИ

Це співробітництво включає різні аспекти, включаючи підтримку сучасного та сталого сільського господарського виробництва з урахуванням охорони навколишнього середовища та тварин. До цього входить сприяння використанню методів органічного виробництва і біотехнологій, а також впровадження найкращих практик у цих сферах, зокрема відзначено в статті 404 [9].

НУБІП УКРАЇНИ

Розвиток органічного сільськогосподарського виробництва в Україні вимагає належного правового регулювання. Протягом тривалого періоду виробництво та обіг органічних сільськогосподарських продуктів не були врегульовані, що призвело до негативних наслідків на ринку органічної продукції. Споживачі втратили довіру через наявність низькоякісної продукції, яка маркувалася як органічна.

НУБІП УКРАЇНИ

Важливим кроком в цьому напрямку стало прийняття Закону України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини" від 03.09.2014 № 425-VII. Цей Закон встановив правові та економічні основи для виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції та сировини. Він регулює контроль та нагляд на ринку органічної продукції, встановлює вимоги до виробників та виробничих процесів, а також сприяє раціональному використанню ґрунтів та доцільному використанню

природних ресурсів. Основна мета цього Закону - створити чіткі правила для регулювання цієї галузі з метою забезпечення довіри споживачів до органічних продуктів та сировини [10].

Закон передбачає потребу в прийнятті підзаконних нормативних актів, які мають бути у майбутньому розроблені Кабінетом Міністрів України та Міністерством аграрної політики та продовольства України. Цей закон вимагає розробки нормативно-правових актів. Проте, на даний момент Кабінетом Міністрів України прийнято лише 7 таких регуляторних нормативних актів, що означає, що близько 65% актів, передбачених Законом України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини," ще не були прийняті. Ця ситуація перешкоджає нормальному та повному функціонуванню сфери виробництва та обігу органічної продукції.

Для впровадження органічного виробництва передбачено кілька етапів, які має пройти кожен виробник [11]. Ми провели аналіз цих етапів, щоб виявити недоліки та прогалини в законодавстві, які уповільнюють розвиток органічного виробництва в Україні.

Перший етап можна охарактеризувати як підготовчі заходи. На цьому етапі кожне підприємство повинно пройти оцінку придатності своєї земельної ділянки для виробництва органічної продукції та сировини, як це визначено в статті 23 Закону України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини". Проведення такої оцінки має на меті отримати незалежну та об'єктивну інформацію про стан земельних ділянок, визначити їх придатність для виробництва органічної продукції та сировини, а також визначити придатність для вирощування конкретних культур [10].

Закон України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини" також передбачає, що порядок проведення такої оцінки повинен бути затверджений Кабінетом Міністрів України. Проте, на жаль, на сьогоднішній день відповідний нормативний акт так і не був прийнятий.

Крім того, Законом України "Про державний контроль за використанням та охороною земель" передбачено проведення обов'язкової агрохімічної паспортизації земельних ділянок. Результатом цієї процедури є створення агрохімічного паспорту для кожного сільськогосподарського земельного об'єкта. Розробка такого паспорту здійснюється з метою проведення державного контролю за змінами показників родючості ґрунтів, виявлення забруднень ґрунтів токсичними речовинами і радіонуклідами, а також забезпечення раціонального використання сільськогосподарських земель.

Агрохімічна паспортизація є комплексним інструментом регулювання, який включас в себе оцінку якісних змін у стані ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення. Отримані дані вводяться до Державного земельного кадастру України і містять інформацію про родючість земель [12].

Але Законом України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини" передбачено оцінку придатності земель, що призводить до проблеми подвійного регулювання [10].

Другий етап - це виробництво та переробка органічної продукції. Для того, щоб вивести свою органічну продукцію на ринок, кожне підприємство повинно обов'язково пройти сертифікацію, тобто підтвердження відповідності виробництва органічним стандартам.

Згідно зі статтею 24 Закону України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини", оцінка відповідності виробництва органічної продукції (сировини) проводиться органом з оцінки відповідності відповідно до правил процедури підтвердження відповідності, які встановлюються центральним органом виконавчої влади, що визначає державну політику у сфері оцінки відповідності, і з детальними правилами виробництва та обігу відповідної органічної продукції (сировини). Оцінка відповідності виробництва органічної продукції та сировини проводиться аудитором з сертифікації [10].

Розглянемо деякі важливі аспекти. Наприклад, оцінка відповідності здійснюється органом, що виконує оцінку відповідності. Згідно зі статтею 30

Закону України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини," тривалість перехідного періоду, тобто період переходу від традиційного до органічного сільськогосподарського виробництва, встановлюється Державною службою з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів після подання заяви оператором ринку в установленому зразку [10].

З огляду на те, що сертифікацію проводить орган, який визначає відповідність, було б доцільно передати йому повноваження визначати тривалість перехідного періоду [11].

Коли мова йде про органічну продукцію і розвиток її ринків, надзвичайно важливу роль відіграє гарантійна система, яка включає інспекційні та сертифікаційні органи. Ці органи використовують як законодавчі норми, що встановлюють обов'язкові вимоги в рамках державного регулювання, так і конкретні стандарти - добровільні угоди, які виникають внаслідок узгодження поглядів споживачів і виробників товарів і послуг. У сучасному світі спостерігається тенденція до заміни законодавчих норм, що стосуються органічної продукції, стандартами, оскільки вони є більш простими у застосуванні та піддаються легшій міжнародній гармонізації.

Відсутність положень щодо організації та функціонування системи інспекції та сертифікації в галузі органічного виробництва суттєво знижує регулюючий вплив спеціального законодавства [13].

Отже, виникає проблема створення, акредитації та функціонування органу, який визначає відповідність. Причини цього стану речей полягають як у відсутності законодавчих вимог до створення такого органу, так і в відсутності правил щодо процедури оцінки та підтвердження відповідності виробництва органічної продукції (сировини).

Крім того, закон не визначає порядок та процедуру призначення органів, що визначають відповідність [10].

Ці недоліки в законодавстві не дозволяють створити національну систему сертифікації, проте на території нашої держави активно діють

недержавні суб'єкти, які надають послуги сертифікації органічного виробництва.

Однією з організацій, яка надає послуги сертифікації, є ТОВ "Органік стандарт," яке було створено в рамках українсько-швейцарського проекту "Органічна сертифікація та розвиток органічного ринку в Україні" у 2007 році.

Ця сертифікація проводиться для визначення відповідності міжнародним стандартам [14].

Узагальнюючи, на території нашої держави діє 17 міжнародних органів сертифікації, які мають право надавати виробникам відповідні висновки.

Проте, не всі виробники бажають пройти сертифікацію. Існують недобросовісні виробники, які фальсифікують продукцію, спробуючи звести потенційних покупців в оману. Вони незаконно позначають продукцію як органічну, що створює недобросовісну конкуренцію та негативно впливає на репутацію нашої країни.

Так, кілька випадків скандалів у попередні роки, коли під прикриттям органічної продукції вивозили звичайну, значно пошкодили репутацію української продукції. Наприклад, у 2016 році в Європейському Союзі було введено систему офіційних додаткових перевірок кожної поставки органічної продукції з 10 країн світу, включаючи Україну [15].

Недостатня ефективність державного контролю над органічною продукцією є наслідком відсутності системи сертифікації. Крім того, органічна продукція, яка продається на ринку, сертифікована за міжнародними стандартами, які не включені до національного законодавства. Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, якій доручено здійснення контролю, не може виконувати цю функцію належним чином.

Отже, надзвичайно важливо створити національну систему сертифікації та контролю. Ураховуючи наявність недержавних суб'єктів, що здійснюють сертифікацію органічної продукції в Україні, це можна врахувати при створенні національної системи та побудові державно-приватної системи

контролю, яка б ефективно працювала на зразок системи в Європейському Союзі [16].

Ще однією важливою проблемою, яка ускладнює розвиток органічного виробництва, є відсутність державної підтримки. Формування органічного виробництва передбачає значні фінансові витрати. Наприклад, відповідно до даних сертифікаційної компанії "Органік Стандарт", вартість сертифікаційної процедури коливається від 9 до 100 тисяч гривень на рік [17].

Отже, положення діючого Закону України "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини" не сприяють належному розвитку ринку органічної продукції, що створює сприятливу атмосферу для поширення фальсифікованої продукції та дозволяє уникати відповідальності за порушення законодавства у цій галузі.

Для вирішення цієї ситуації пропонується прийняти Проект закону №5448 "Про основні засади та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції" [18].

Проект закону передбачає, що він може виправити всі неділики та прогалини, які існують в діючому законодавстві щодо органічного виробництва. У законопроекті встановлені вимоги для проведення органічного виробництва та маркування органічної продукції. Також в ньому повністю вирішено питання сертифікації органічної продукції та вдосконалені норми, що регулюють повноваження органів державної влади у сфері контролю над органічним виробництвом. Проект закону також чітко визначає права та обов'язки суб'єктів ринку органічної продукції.

Відповідно до цього проекту, Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів візьме на себе функцію державного контролю за суб'єктами ринку органічної продукції.

Повноваження щодо сертифікації органічних підприємств буде надано лише організаціям, які мають офіційну акредитацію в цій сфері.

Для забезпечення ефективного регулювання органічного ринку та для боротьби з недобросовісною конкуренцією в цій галузі, проект Закону

пропонує встановлення юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції.

1.2. Стан і тенденції запровадження альтернативного екологічно безпечного методу господарювання в Україні

Загальна характеристика ринку виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції в Україні. Органічне виробництво зародилося в першій половині 20-го століття, спостерігаючи розвиток біохімії,

хімічних добрив та інженерії. Останнім часом сільське господарство в Україні

переживає стрімкі зміни, переходячи з "традиційного" на "промислове" виробництво, а також використання ГМО технологій. Внаслідок цих технологічних зрушень в суспільстві виник великий попит на здорову харчову

продукцію. Органічне виробництво спрямоване на забезпечення споживачів

безпечною та високоякісною харчовою продукцією, яка відрізняється своїм

особливим маркуванням та чіткою відмінністю від неорганічних продуктів харчування [11].

Органічне виробництво в Україні має значні переваги порівняно з

традиційним сільським господарством. По-перше, це має комерційні переваги,

такі як більша рентабельність завдяки зниженню витрат і збільшенню прибутку. По-друге, воно допомагає зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та здоров'я населення. По-третє, органічне

виробництво надає важливі екосистемні послуги, такі як збереження

біорізноманіття, ландшафтів та скорочення викидів вуглецю.

З початку російської агресії в Україні 24 лютого, український сектор органічного виробництва, а також всю аграрну галузь, постраждали від агресії

Росії. Серед численних проблем, з якими стикається органічна галузь, можна

виділити окуповані землі, заміновані поля, руйнування ферм, складів і

інфраструктури, дефіцит палива та транспортних засобів. Також різке

зниження попиту на органічну продукцію на внутрішньому ринку. Після

звільнення північних областей і деяких районів південних областей України,

органічні виробники почали відновлювати свою діяльність в цих територіях, а деякі перенесли свої підприємства в інші регіони країни. Оператори органічного виробництва в районах, де не було активних бойових дій, продовжили свою діяльність або тимчасово призупинили її.

Слід відзначити, що на початку 2022 року Міністерство провело кваліфікаційні іспити для інспекторів органів сертифікації, що дало можливість цим органам подавати заявки на акредитацію. Тридцять один кандидат успішно склав ці іспити. Два органи сертифікації подали заявки на отримання акредитації на початку 2022 року, хоча цей процес був відкладений на кілька місяців. Проте, в травні розгляд акредитаційних документів було відновлено. Це є важливим кроком для початку певного впровадження органічного законодавства України.

Рішення ЄС щодо скасування імпорتنих тарифів та мита на українські товари, що експортуються до ЄС, має велике значення для спрощення експорту органічної продукції з України, і статус кандидата на членство в ЄС сприяє зміцненню позиції України. Повідомлення також відзначає, що вперше з 2015 року Україну було виключено із переліку країн, до яких застосовуються додаткові заходи контролю щодо органічної продукції, яка імпортується до ЄС. Це дозволяє значно спростити процес експорту органічної продукції, оскільки це допомагає скоротити витрати на додаткову інспекцію, відбір зразків та аналіз, а також скорочує час експорту. Крім того, ця ініціатива надає можливість експортувати нові продукти та збільшувати обсяги експорту.

У травні 2022 року офіційна робоча група, призначена для розвитку сфери органічного виробництва в Міністерстві аграрної політики, відновила свою роботу та фокусується на перегляді органічного законодавства України та його адаптації до нового Регламенту (ЄС) Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2018/848 щодо органічного виробництва і маркування органічних продуктів, який набув чинності з 1 січня 2022 року.

У призначеному часі, прийняття поправок до перехідних положень Закону України «Про основні принципи та вимоги до органічного

виробництва, обігу та маркування органічної продукції» набуває важливого значення. Верховна Рада України прийняла ці поправки в травні 2022 року. Однією зі значущих змін, внесених цими поправками, є продовження терміну

дії дозволу для операторів органічної продукції з іноземними сертифікатами ще на два роки, аж до 1 липня 2024 року. Це надає можливість українським

виробникам, які виробляють свою органічну продукцію з використанням міжнародних стандартів, отримувати державну підтримку (якщо вона надається), скорочувати перехідний період і, одночасно, переходити на

українські стандарти органічного виробництва, якщо оператори сертифіковані

однією й тією ж сертифікаційною організацією.

27 червня 2022 року Європейська Комісія прийняла Делегований Регламент (ЄС) № 2022/1450, який розширює положення Регламенту (ЄС)

Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2018/848 щодо використання неорганічних білкових кормів у секторі органічного тваринництва. Це рішення

було прийнято в контексті ситуації, що виникла через вторгнення Росії в Україну.

Міністерство аграрної політики та продовольства України надіслало офіційні листи до Європейської Комісії, Делегації Європейського Союзу в

Україні та країн-членів ЄС, поділяючи інформацію про стан органічного сектору в Україні та виразивши бажання співпрацювати і обговорювати це питання разом, а також виразивши прохання не застосовувати запропоновані

зміни, які можуть негативно вплинути на українських виробників органічної продукції і її імпортерів в ЄС.

Учасники органічного ринку та міжнародні проекти звернулися до інших організацій та установ ЄС з подібними запитам. Цей процес відкриває новий етап органічного політичного діалогу та лобіювання інтересів органічного сектору України, який не мав аналогів раніше. Міністерство

аграрної політики та продовольства України вперше ініціювало прямий контакт для підтримки українського органічного бізнесу з представниками Європейської Комісії, Делегацією ЄС в Україні і країнами-членами ЄС. В

Німеччині, Нідерландах, Польщі та інших країнах ЄС, а також в Європейській Комісії, було проведено ряд зустрічей з цього питання.

Україна продовжує віддавати перевагу розвитку органічного сільського господарства як одному з головних пріоритетів у середньостроковій стратегії "зеленої" трансформації сільського господарства. Особлива увага

приділяється ролі органічного виробництва у пристосуванні до змін клімату і пом'якшенні їх наслідків. Ці питання були активно обговорені на Міжнародній конференції щодо відновлення України, яка відбулася 4-5 липня 2022 року у

Лугано, Швейцарія. Також Україну представляли і обговорювали питання

щодо органічного виробництва на Європейському органічному конгресі, в рамках виставки "Біофах" та під час молодіжного заходу, присвяченого органічному виробництву та сталим харчовим системам (англ. Organics Europe Youth Event 2022).

Продовжуючи шлях європейської інтеграції та враховуючи впровадження Європейського зеленого курсу, Україна долучилася до відзначення Органічного дня разом із країнами Європейського Союзу 23 вересня. На конференції "Органічний день в Україні", організованій

Міністерством аграрної політики, Державним управлінням розвитку підприємництва та експорту і об'єднанням "Органічна ініціатива", зібралось понад 250 учасників з 16 країн, включаючи Україну, Швейцарію, Сполучене Королівство, ОАЕ, Францію, Німеччину, Італію, Нідерланди та Данію. Під час

цього заходу Україна вдруге підтвердила свій визначений зобов'язання розвивати органічне сільське господарство в Європі та інтегруватися в європейський органічний рух. Україна займає своє заслужене місце на карті органічного сільського господарства в Європі. Перший заступник Міністра аграрної політики та продовольства України, Тарас Висоцький, оголосив про намір офіційно відзначати Органічний день в Україні 23 вересня, на зразок ЄС.

Передбачені перспективи для України як аграрної держави справді захоплюючі, і органічне землеробство має надзвичайний потенціал. Глобальні

тенденції в розвитку сільського господарства підтверджують, що біотехнології є ключем до майбутнього.

Розвиток сфери органічного землеробства не лише перспективний у комерційному плані, але і може відігравати важливу роль у поліпшенні та відновленні стану ґрунтів в Україні. Недоцільне використання землі призвело до того, що на території України є значна кількість деградованих земель, яка, за різними оцінками, становить від 10 до 15 мільйонів гектарів. Щороку через ерозію втрачається приблизно 11 мільйонів тон гумусу, 0,5 мільйона тон азоту, 0,4 мільйона тон фосфору та 0,7 мільйона тон калію. Зараз 38% орних земель в країні переущільнені [19].

Родючість ґрунтів суттєво залежить від використання як мінеральних, так і органічних добрив. За даними державної служби статистики, в Україні щороку спостерігається зниження використання органічних добрив, тоді як внесення мінеральних добрив збільшується.

Тим часом, експерти на органічному ринку вневне стверджують, що Україна має всі передумови для того, щоб стати центром органічного сільського господарства для європейського ринку. За інформацією Міністерства аграрної політики та продовольства України, протягом останніх п'яти років виробництво органічної продукції збільшилося на 90%, площі органічних сільськогосподарських угідь зросли з 260 тисяч гектарів до 421,5 тисяч гектарів, що становить 1% від загальної площі сільськогосподарських земель в Україні. Крім того, 550 тисяч гектарів земель відведено для сертифікованих дикоросів, таких як трави, ягоди і гриби [11, 20, 21].

Україна займає 11-те місце в Європі за площею земель, які сертифіковані для органічного сільського господарства [20]. З урахуванням того, що лише приблизно 1% сільськогосподарських земель в Україні є сертифікованими під органічне землеробство, ця країна посідає важливе місце в Європі за площею сертифікованих земель. Такий показник сміливо свідчить про значний потенціал України для впровадження органічного сільського господарства.

Навіть при важких обставинах, український органічний сектор не припиняє свою роботу та продовжує демонструвати свої досягнення: створює нові продукти та активно представляє українські органічні товари на міжнародних виставках.

Слід підкреслити, що на державному рівні органічне виробництво залишається однією з пріоритетних галузей розвитку сільськогосподарського сектору. Проводиться робота над впровадженням органічного законодавства в Україні, а також активно працюється над зближенням законодавства України з європейськими стандартами органічного виробництва.

Проте, у зв'язку з введенням воєнного стану, в найближчому майбутньому не передбачається впровадження державної підтримки для розвитку органічного виробництва, яка планувалася на початку 2022 року. Тим не менше, ми розуміємо важливість підтримки українського органічного сектору як на внутрішньому, так і на міжнародних ринках. Цю мету можна досягти завдяки системній та ефективній співпраці між українськими учасниками органічного ринку та міжнародними партнерами.

На внутрішньому ринку, через порушені ланцюги постачання та переміщення значної частини населення України в інші регіони та за кордон, разом із зниженням купівельної спроможності споживачів, органічні оператори вимушені адаптувати свої маркетингові та збутові стратегії. Це вимагає додаткових зусиль та ресурсів.

На міжнародному ринку, оскільки майже 90% органічної продукції експортується з України, важлива nadalьша підтримка для просування українського органічного сектору за кордоном. У поточному році, Офіс з розвитку підприємництва та експорту спільно з партнерами вже організували міжнародну онлайн-конференцію щодо експорту української органічної продукції в умовах повномасштабної війни, а також взяли участь в Національному павільйоні України на найбільшій торговельній виставці органічних харчових продуктів "Біофак 2022".

У листопаді-грудні 2022 року Офіс з розвитку підприємництва та експорту спільно з Органічною ініціативою та за підтримки Швейцарії (OFTEP та OT4D) проведе ще одну міжнародну конференцію та B2B зустрічі під назвою "Online Organic Export Days 2022 – Ukraine, Albania, Serbia". Разом з українськими виробниками органічної продукції буде представлена українська органічна продукція на міжнародній торговельній виставці "Middle East Organic & Natural Products Expo 2021" на Близькому Сході, а також на виставці "Nordic Organic Food Fair 2022". Усе це відбувається в контексті підготовки українських компаній до участі в рамках X Національного павільйону України на виставці "Біофах-2023".

Водночас, є важливою потребою активізувати політичний діалог на міжнародному рівні з метою сприяння розвитку органічного виробництва та більш широкого залучення України до міжнародного органічного руху.

1.3. Світовий досвід ведення органічного землеробства, імплементація кращих практик України

Організація аспектів управління органічним сільським господарством у країнах ЄС має свої особливості. Європейський Союз та Сполучені Штати відіграють провідну роль у розвитку "органічного" руху, де сектор органічного землеробства суттєво вдосконалено завдяки впровадженню законодавства, процедур сертифікації та стандартизації.

Серед країн Європи найбільшою за площею під органічними культурами є Іспанія, де наразі вирощують органічні продукти на 2 мільйонах гектарів.

Також важливу роль у цій галузі відіграє Італія з загальною площею під органічними культурами у 1,7 мільйонів гектарів. На третьому місці розташовується Франція із площею 1,5 мільйона гектарів, після чого йде Німеччина з показником 1,1 мільйона гектарів, та Австрія з площею 571 тисячі гектарів [22].

Важливо відзначити, що протягом останніх 5 років в Європі площа, призначена для органічного виробництва, збільшилася приблизно на 2 мільйони гектарів, а кількість зареєстрованих виробників органічних

продуктів на кінець 2016 року сягнула 295,6 тисяч осіб [22]. Однак експерти виокремлюють список країн, де органічне виробництво все ще розвивається. І площі, відведені для вирощування такої продукції, залишаються відносно невеликими [22].

Споживання органічних продуктів мотивується кількома факторами, включаючи екологічну безпеку харчування, високу якість, покращені смакові характеристики органічної продукції та збереження навколишнього середовища.

За результатами 2014 року найвищий рівень споживання органічних продуктів на душу населення був в Швейцарії, де середні витрати на органічні продукти харчування становили 221 євро на рік на одного жителя країни. Данія мала показник 162 євро, а Люксембург - 164 євро на рік [23].

Згідно з пріоритетами Єдиної аграрної політики, до 2030 року в країнах ЄС планується використовувати органічні принципи здоров'я, екології та справедливості для не менше 50% земель сільськогосподарського призначення.

Більшість країн світу, що виробляють органічну продукцію, спрямовують її на зовнішні ринки. Лідируючі позиції у експорті органічних продуктів займають Франція, Канада, США, Німеччина, Австрія, Ліхтенштейн, Швеція, Данія, Люксембург та Швейцарія. Ринки органічних продуктів розвиваються у кожній країні з різною швидкістю.

Законодавство ЄС визнає органічне виробництво як систему управління та виробництва продуктів харчування, яка об'єднує кращі практики щодо захисту навколишнього середовища, біорізноманіття, збереження природних ресурсів, дотримання високих стандартів добробуту тварин і методів виробництва, що відповідають певним вимогам для продуктів, виготовлених із використанням природних речовин та процесів.

Отже, органічне виробництво виконує двояку соціальну роль. З одного боку, воно створює специфічний ринок, що задовольняє потреби споживачів у органічних продуктах. З іншого боку, це сприяє загальному благополуччю,

оскільки сприяє захисту довкілля, гідному утриманню тварин та розвитку сільських територій [24]. У ЄС органічне виробництво введено, передусім, з метою відновлення та збереження природних ресурсів. Законодавство ЄС про органічне виробництво підкреслює важливість інтегрованого підходу до ведення органічного рослинництва та тваринництва на одному господарстві.

Згідно з цим підходом, тваринництво є основою організації сільськогосподарського виробництва в органічних господарствах, оскільки воно забезпечує сільськогосподарські землі необхідними органічними та поживними речовинами і сприяє поліпшенню та розвитку сталого сільськогосподарського виробництва [24].

Таким чином, годівля тварин повинна ґрунтуватися виключно на органічних продуктах, які вирощуються на власних або сусідніх господарствах. Це дозволить об'єднати органічне рослинництво та тваринництво для досягнення спільної мети - збереження природних ресурсів та отримання екологічно чистої продукції.

Отже, органічне виробництво в країнах Європейського Союзу має всі шанси стати лідером у сталому розвитку сільського господарства, яке ґрунтується на принципах збереження навколишнього середовища для сучасного покоління та майбутніх поколінь.

Щодо правового регулювання органічного сільського господарства в країнах ЄС, цей правовий режим формувався і вдосконалювався протягом 1980-2000 років. У кінці 1980-х років Європейська Комісія розглядала необхідність створення проекту директиви щодо виробництва та контролю органічної продукції, а також розвитку органічного сільського господарства. IFOAM приєдналася до цієї ініціативи в 1987 році. У результаті цього, на конференції IFOAM у Будапешті у червні 1990 року була створена робоча група IFOAM-ЄС.

У січні 1993 року набув чинності Регламент Ради (ЄС) № 2092/91, який регулював органічне виробництво сільськогосподарської продукції. Цей Регламент встановив перші норми Співтовариства щодо виробництва,

маркування та контролю органічних продуктів і продуктів харчування, з метою забезпечення прозорості на кожному етапі виробництва та переробки. 28 червня 2007 року Регламентом Ради (ЄС) 834/2007 був скасований

Регламент (ЄС) № 2092/91 та внесені зміни до основних вимог щодо органічного виробництва і маркування органічних продуктів. В цьому

Регламенті були чітко визначені цілі, принципи та правила органічного виробництва з метою підвищення прозорості, підвищення довіри споживачів та уніфікації уявлень про органічне виробництво. Цей Регламент надає основу

для сталого розвитку органічного виробництва, забезпечуючи ефективне функціонування внутрішнього ринку, справедливу конкуренцію та захист інтересів споживачів.

Більш детальні вказівки щодо виконання вимог органічного виробництва, маркування і контролю, встановлених у Регламенті Ради (ЄС) № 834/2007, були розглянуті в Регламенті Ради (ЄС) № 889/2008, який було прийнято 5 вересня 2008 року.

Крім того, конкретні процедури щодо імпорту органічних продуктів з третіх країн були окреслені в Регламенті Ради (ЄС) № 1235/2008, ухваленому 8 грудня 2008 року. У цьому Регламенті зазначено вимоги до документальних

доказів, необхідних для імпорту відповідних продуктів, а також умови, при яких можливий вільний обіг товарів, що імпортуються відповідно до статті 33 Регламенту (ЄС) № 834/2007.

Оскільки існують завжди ризики наявності залишків заборонених речовин і пестицидів при експорті та імпорті органічних продуктів, у грудні 2015 року Європейська Комісія встановила строжкі настанови стосовно додаткових заходів контролю імпорту органічних продуктів з України, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Таджикистану, Узбекистану і Російської Федерації.

На 29 листопада 2016 року, Комісія переглянула та підтвердила 21 Настанову для України, Російської Федерації та Казахстану, які набули чинності з 1 січня 2017 року.

Для отримання інформації про особливості та специфіку ринку органічної продукції, ми провели аналіз законодавства та визначили вимоги до виробництва органічних продуктів, процедури сертифікації, маркування та імпорту з інших країн.

Органічною продукцією вважається тільки та продукція, виробництво якої відповідає схваленим стандартам органічного виробництва, які встановлюють певні обмеження у порівнянні з традиційним виробництвом. Ці обмеження включають заборону використання ГМО, стимуляторів росту та мінеральних азотних добрив, серед інших.

Законодавство також визначає, що продукти можуть бути позначені як "органічні" лише у випадку, якщо принаймні 95% складників сільськогосподарського походження у такому продукті є органічними.

Фізичні або юридичні особи, які відповідають за дотримання вимог, встановлених у Регламенті Ради (ЄС) № 834/2007, під час виробництва органічної продукції, якою вони керують, називаються операторами.

Для того, щоб ввести свою органічну продукцію на ринок, кожне підприємство повинно успішно пройти процедуру сертифікації, що означає доведення відповідності всім органічним нормам та стандартам, встановленим на законодавчому рівні.

Перший крок для будь-якого оператора, який виробляє, переробляє або імпортує органічні продукти з будь-якої країни, або реалізує їх на ринку, або перебуває на стадії переходу до органічного виробництва, полягає в тому, щоб повідомити про свою діяльність уповноваженому органу влади і включити своє підприємство до системи контролю.

Кожне підприємство також повинно пройти період переходу, відомий як конверсійний період, під час якого воно переходить від традиційного до органічного виробництва. Тривалість конверсійного періоду встановлюється індивідуально для кожного підприємства. Протягом цього періоду діють всі правила, що встановлені Регламентом Ради (ЄС) № 834/2007.

Уповноважені органи, які проводять інспекцію, зобов'язані відвідувати оператора, принаймні один раз на рік.

Після отримання сертифікату, оператор має право маркувати свою продукцію як органічну та виводити її на ринок органічної продукції.

Цікаво, що продукти рослинного походження, перебуваючи в перехідному періоді, можуть мати вказівку про те, що вони знаходяться на етапі переходу до органічного виробництва.

На всій території ЄС дозволено використовувати терміни, слова і скорочення, пов'язані з "біо" або "еко", на упаковці, в рекламному матеріалі та комерційних документах, навіть у поєднанні з будь-якою мовою, за умови, що продукція відповідає Правилам органічного виробництва. Логотип також наносять на упаковку розфасованих харчових продуктів.

Цей логотип був введений згідно з Регламентом (ЄС) № 271/2010, ухваленим 24 березня 2010 року. Цей регламент вніс зміни до Регламенту (ЄС) № 889/2008, який містить докладні визначення щодо застосування Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007 відносно логотипу органічного виробництва Європейського Союзу.

Основу логотипу є два вже добре відомих символи: прапор Європейського Союзу, який існує з 1986 року, та листок, який широко використовується у різних варіаціях і символізує природу та стабільність.

Незважаючи на той факт, що існує обов'язковий логотип органічного виробництва ЄС, який повинен використовуватися для продуктів на території Співтовариства, кожна країна-учасниця може також встановити свій національний логотип для ідентифікації продуктів, вироблених на її території.

На території ЄС існує декілька типів систем контролю.

Перший тип системи контролю включає такі країни, як Австрія, Бельгія, Болгарія, та Німеччина, де функції контролю здійснюються приватними контролюючими організаціями, які акредитуються державою і підлягають державному нагляду.

Інший тип системи контролю включає країни, де контроль здійснюється державними органами. У цьому випадку, держава виступає як сертифікаційний орган та може делегувати свої контролюючі функції одному або кільком контролюючим органам. Цей підхід застосовується, наприклад, в Естонії, Данії та Нідерландах.

Третій тип системи контролю - це комбінований державно-приватний підхід, де інспекція та сертифікація здійснюються приватними контролюючими органами. Держава акредитує офіційний наглядовий орган, який проводить планові та вибіркові інспекції у операторів. Таку систему контролю використовують в країнах, таких як Мальта, Польща та Іспанія.

З середини жовтня 2017 року в ЄС була запущена електронна система TRACES, яка дозволяє відстежувати переміщення продуктів харчування по всій території ЄС.

Розвиток органічного руху в ЄС підтримується на державному рівні в кожній країні. Наприклад, у Польщі виробники органічної продукції можуть отримувати державну підтримку за кількома різними напрямками. Фермери, які беруть участь в Програмі контролю якості, можуть отримувати дохід у розмірі 255 євро щорічно. Ця допомога призначена для фінансування рекламно-інформаційних заходів та може компенсувати до 70% витрат на рекламу та поширення інформації про органічну продукцію. Також надається компенсація витрат, пов'язаних із переходом від звичайного методу господарювання до органічного. Сума компенсації залежить від типу господарства і його спеціалізації, і в середньому становить 240 євро за 1 гектар на рік.

Франція стала першою країною-членом ЄС, яка впровадила механізм підтримки органічного сільського господарства в 1993 році. Завдяки регіональній структурі сільськогосподарської політики, в різних регіонах країни впроваджувалися власні заходи та види підтримки, в межах визначених загальнодержавним рівнем. Існують обмеження щодо максимальних сум,

субсидій на одну ферму, які також відрізняються в залежності від регіону Франції, і коливаються від 7600 євро до 30400 євро на рік.

Висновки до розділу 1

1. Діюча нормативно-правова база наразі в Україні у сфері органічного виробництва із-за ряду недоліків не здатна забезпечити належний розвиток і відповідне функціонування органічних землеводів і землекористувачів. Наявні законодавчі акти спрямовані, як правило, на регулювання технологічних процесів у веденні органічного виробництва, процедури сертифікації такого виробництва та ринку органічної продукції. Що стосується питань пов'язаних із організацією території сільськогосподарських підприємств для ведення органічного землеробства залишаються як поза увагою законодавців, так і дослідників.

2. Стосовно країн ЄС, то спостерігається тенденція зростання рівня споживання та виробництва органічних продуктів у них, що відображено у пріоритетах ведення Єдиної аграрної політики до 2030 року (50% земель сільськогосподарського призначення мають використовуватися у відповідності з органічними принципами здоров'я, екології, справедливості).

З'ясовано, що Україна залучена у органічне виробництво країн світу, адже посідає 11 місце серед Європейських країн за наявною площею органічних земель, а як країна-постачальник органічної продукції посідає перше місце в Європі, а на світовому ринку – четверте. Відзначимо, що 90% сільськогосподарської продукції прямує на експорт (йдеться про експорт сировини замість готового до споживання товару), а на внутрішньому ринку реалізується лише 10%.

3. З'ясовано переваги органічного виробництва над традиційним сільським господарством. По перше – це комерційні переваги, такі як більша рентабельність завдяки зниженню витрат та зростанню доходів. По-друге, зменшення негативних факторів, що завдають шкоди навколишньому середовищу та здоров'ю населення. По-третє, продукування в органічному

господарстві таких важливих екопослуг як збереження біорізноманіття,
місцевих ландшафтів, а також зниження викидів вуглецю.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ УКРАЇНСЬКОГО ОРГАНІЧНОГО СЕКТОРУ ДО ТА ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ В УКРАЇНУ

2.1. Аналіз стану українського органічного сектору до початку повномасштабного вторгнення рф в Україну

Завдяки своїм великим розмірам, сприятливому географічному положенню та близькості до міжнародних покупців, а також розповсюдженим родючим чорноземам і різноманітності кліматичних зон, Україна поступово стала ключовим центром органічного виробництва в Європі. Україна є важливим глобальним постачальником сільськогосподарської продукції і відіграє важливу роль у підтримці сталій продовольчій системи та продовольчої безпеки в усьому світі. Україна входить до ТОП 5 постачальників органічної продукції в Європейський Союз (ЄС); зокрема, у 2021 році Україна посіла п'яте загальне місце та перше серед нетропічних країн за обсягом імпорту органічної продукції в ЄС, згідно зі звітом Європейської Комісії за 2021 рік. Імідж України як надійного експортера органічної продукції надалі підвищується.

Більшість органічних операторів в Україні мають сертифікат, який відповідає органічному стандарту Європейського Союзу. Крім того, багато українських органічних операторів також мають сертифікати, які відповідають стандартам і програмам інших країн, таких як Національна органічна програма США (NOP), Органічний стандарт Канади (COR), а також приватним органічним стандартам, таким як Bio Suisse (Швейцарія), Naturland (Німеччина), Bioland (Німецьчина), JAS (Японія) та KRAV (Швеція).

Україна, разом із іншими європейськими країнами, прагне досягти більш високого рівня органічного виробництва у найближчому майбутньому. На 3 березня 2021 року Кабінет Міністрів України (КМУ) прийняв Постанову щодо Національної економічної стратегії на період до 2030 року, в якій були офіційно визначені цілі, включаючи збільшення органічних площ до 3% від загальної площі сільськогосподарських земель в Україні та збільшення обсягу

експорту органічних продуктів до 1 мільярда доларів США до 2030 року. Крім того, розвиток органічного виробництва в Україні визначений як один із індикаторів досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР), і ця інформація включена до першого Моніторингового звіту "Цілі сталого розвитку. Україна".

Тенденції росту органічного виробництва представлені на діаграмі

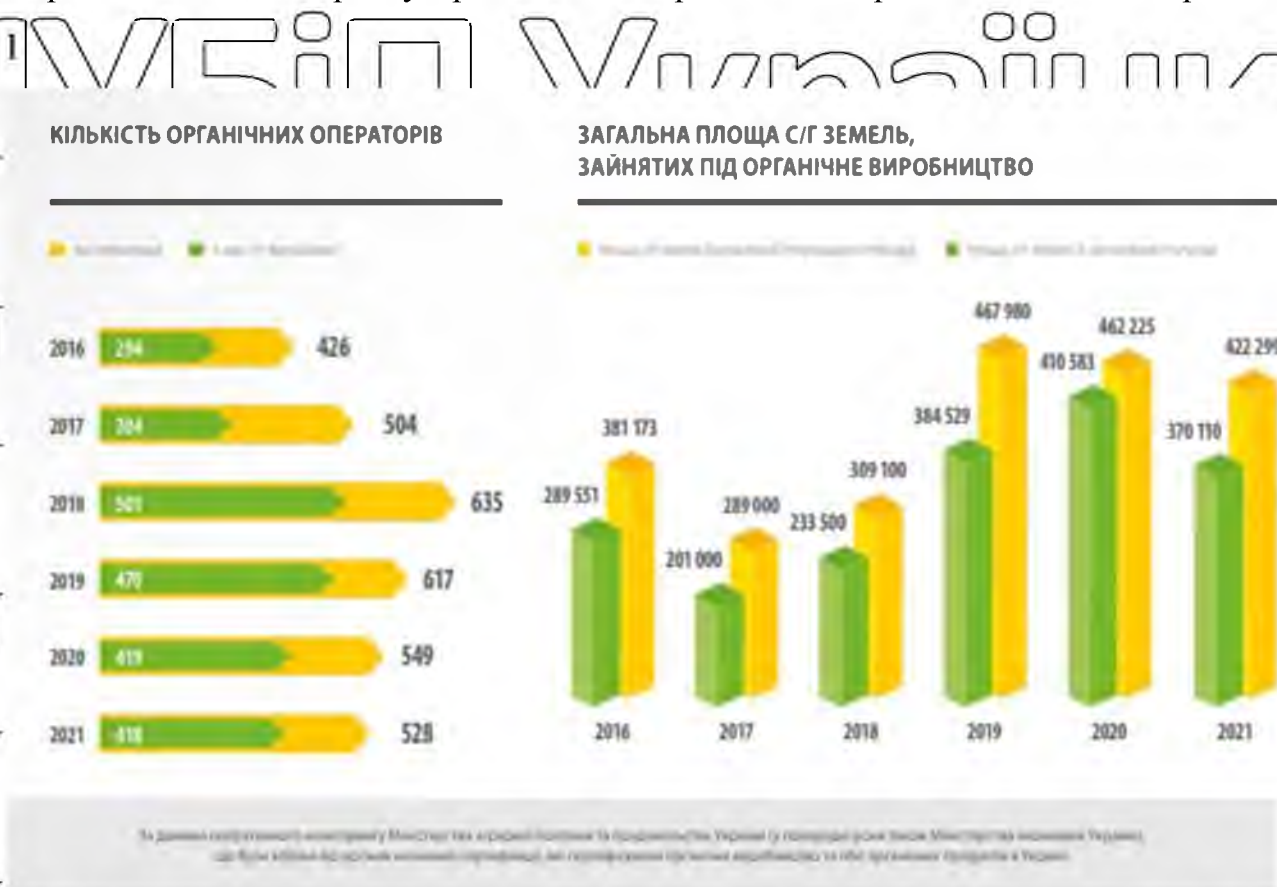

Рис. 1. Органічне виробництво в Україні, 2016-2021 рр. [25].

Згідно з останніми даними оперативного моніторингу, які були зібрані Міністерством аграрної політики та продовольства України (Мінагрополітики) від органів іноземної сертифікації, що сертифікують органічне виробництво та обіг органічних продуктів в Україні (за стандартом, який еквівалентний законодавству ЄС, та NOP (США)), на кінець 2021 року загальна площа сільськогосподарських земель, які перебувають у статусі органічних чи у перехідному періоді, склала 422 299 гектарів (з них 370 110 гектарів мають органічний статус). Частка органічних сільськогосподарських угідь залишається на рівні 1% від загальної сільськогосподарської площі в Україні. Кількість органічних операторів станом на 2021 рік складала 528, що

трохи менше, ніж у попередньому році (549 у 2020 році). Серед них було 418 сільськогосподарських виробників (419 у 2020 році). Ці оператори включають виробників, переробні підприємства, імпортерів та експортерів органічної продукції (див. діаграму 2). Загалом, кількісний розвиток органічного сільського господарства в Україні консолідується з 2016 року, і якість органічних продуктів та цілісність сектору покращилися під час процесу консолідації.

Рис. 2. Органічна карта України станом на 31 грудня 2021 року [25].

Український органічний сектор проявив велику активність протягом цих років та організував різноманітні заходи для просування органічного сільського господарства, підтримки торгівлі органічною продукцією та розробки нормативно-правової бази для органічного виробництва, обігу та маркування органічних продуктів. Представники органічного сектору та органів державної влади організували численні конференції, дні поля, семінари та створили Національний павільйон України на міжнародній торговельній виставці "Біофах" (Biofach) та інші подібні заходи. Важливо підкреслити, що протягом цього часу розвиток компетенційного потенціалу на рівні окремих осіб, організацій з підтримки бізнесу та органів державної влади став все більш помітним. Позитивним наслідком цього процесу є те, що сектор залишається активним і навіть стає ще більш активним, незважаючи на повномасштабну війну Росії проти України. На це свідчить той факт, що 250 учасників з України та інших країн взяли участь в онлайн-конференції "Органічний день в Україні", яка відбулася 23 вересня 2022 року [25].

Внутрішній ринок органічної продукції в Україні продовжує свій стійкий ріст, не дивлячись на складні економічні умови. За даними аналітичної інформації від ГС "Органічна Україна", спостерігається позитивна динаміка: кількість переробників органічної продукції збільшилася на 33% - з 86 у 2019 році до 114 у 2020 році, а кількість виробників готової органічної продукції зросла на 7% - з 60 у 2019 році до 64 у 2020 році. Додатково, на українському ринку органічних товарів було введено практично 100 нових товарних позицій

з підвищеною доданою вартістю. В 2021 році значна частина цих товарів уперше з'явилася в Україні, такі як мед, амарант, сублімовані сушені фрукти, різноманітні консервовані овочі, пекарські суміші, яблунні чіпси і сухофруктові батончики. Головними каналами реалізації органічних продуктів є супермаркети, які розташовані в різних містах України, переважно великих, а не обмежені тільки столицею [25].

Навіть при тому, що українці споживають значно менше органічних продуктів (менше ніж 1 євро на душу населення) порівняно з жителями країн ЄС та Швейцарії, спостерігався зростаючий інтерес до їжі, яка була більш натуральною та корисною. В квітні 2020 року було створено Органічну ініціативу - платформу, що об'єднує учасників органічного сектору України з метою підтримки розвитку торгівлі українською органічною продукцією з доданою вартістю, висловлюючи єдиний потужний голос та об'єднуючи спільні зусилля.

Згідно з дослідженням "Обізнаність та сприйняття органічних продуктів в Україні," проведеним компанією MZ Hub на замовлення Органічної ініціативи наприкінці 2020 року, 78% споживачів в Україні готові купувати органічні продукти. Однак їм не вистачає інформації для прийняття розумного рішення при виборі органічних продуктів, і рівень обізнаності про органічні продукти залишається недостатнім. Тому Органічна ініціатива розпочала свою першу комунікаційну кампанію, спрямовану на споживачів в Україні. Перший етап кампанії був запущений наприкінці травня 2021 року у онлайн форматі і зібрав понад 9 мільйонів переглядів. У рамках цієї кампанії були розроблені промо-ролики, банери та вебсайт [25].

В результаті аналізу органічного ринку в Україні, який було проведено органом сертифікації "Органік Стандарт" у співпраці з OrganicInfo.ua, за оціночними даними у 2021 році було реалізовано приблизно 9780 тонн власного виробництва органічної продукції на суму близько 900 мільйонів гривень, що еквівалентно 33 мільйонам доларів США за курсом Національного банку України на 31 грудня 2021 року (див. рис. 3). Ця

інформація стосується періоду, починаючи з моменту початку проведення дослідження органічного ринку в Україні.

Всього на внутрішньому ринку України в 2021 році за оціночними даними реалізовано 9780 тонн органічної продукції власного виробництва на суму близько 900 млн грн (еквівалент 33 млн дол. США за курсом НБУ на 31.12.2021 р.)

Рис. 3. Внутрішній ринок органічної продукції в Україні станом на 31 грудня 2021 року [25].

У 2016 році були визначені основні три категорії продукції, що продаються на внутрішньому ринку України, і ці категорії залишилися незмінними протягом часу: молочна продукція завжди займала перше місце, друге місце займали овочі, фрукти та гриби, а на третьому місці були зернові, крупи, борошно і насіння.

У 2021 році Органічна ініціатива розпочала впровадження пілотного проєкту, спрямованого на впровадження органічних продуктів у державних школах та садках України в рамках реформи системи харчування в освітніх закладах за ініціативою першої леді України, Олени Зеленської. Це представляє собою абсолютно новий підхід для України у розвитку внутрішнього ринку органічної продукції та наданні доступу до органічних продуктів для широкого населення країни.

Щороку українські постачальники послуг в органічному секторі, спільно працюючи із один одним та під патронатом органів державної влади на національному та регіональному рівнях, організують різноманітні річні ініціативи з метою популяризації органічного сільського господарства на внутрішньому ринку. Ці заходи часто отримують підтримку від міжнародних розвиткових партнерів. Наприклад, ГС "Органічна Україна" провела Регіональні форуми "Органічна Україна" у 2020 і 2021 роках у всіх областях України з активною участю всіх 24 обласних державних адміністрацій.

У 2021 році ГС "Органічна Україна," ТОВ "Органік Стандарт" та Інформаційний центр "Зелене десьє" спільно організували V Міжнародний Конгрес "Органічна Україна" і VII Конференцію "Органічна переробка та торгівля." Федерація органічного руху України (ФОРУ) впровадила спеціалізовану виставку "ОРГАНІК" в рамках Міжнародної агропромислової виставки "АГРО," завжди супроводжуючи її спеціалізованою органічною конференцією. ФОРУ також організувала XI Всеукраїнський ярмарок органічних продуктів у Києві. Важливо відзначити, що це лише частина подій, організованих постачальниками послуг в органічному секторі України, і список їхніх ініціатив далеко не вичерпний.

Зовнішній ринок

За останні кілька років Україна стала ключовим постачальником органічної продукції на західні ринки серед нетропічних країн. Згідно останнього звіту про імпорт органічної агропродовольчої продукції до Європейського Союзу у 2021 році, Україна експортувала 189 200 тонн органічної агропродовольчої продукції до ЄС. Україна лідувала серед країн-експортерів до ЄС за обсягом, але ще не входила до першої десятки країн-лідерів експорту органічної продукції за її вартістю. Проте це спонукало українських експортерів активніше працювати над підвищенням вартості продукції. В результаті останніх років в експортному портфелі України з'явилося більше органічної переробленої продукції та напівфабрикатів, таких як соняшникова олія, заморожені ягоди і яблучний сік. Збільшення частки

продукції з вищою доданою вартістю почасти пояснює, чому вартість експорту органічної продукції з України зростає у 2020-2021 роках, незважаючи на зниження обсягів. За даними ТОВ "Органік Стандарт" у 2020 році з загальної вартості експорту органічної продукції у розмірі 204 мільйони доларів США, 77,5 мільйони доларів США (61 400 тонн) становили вартість продукції з вищою доданою вартістю (рис. 4).

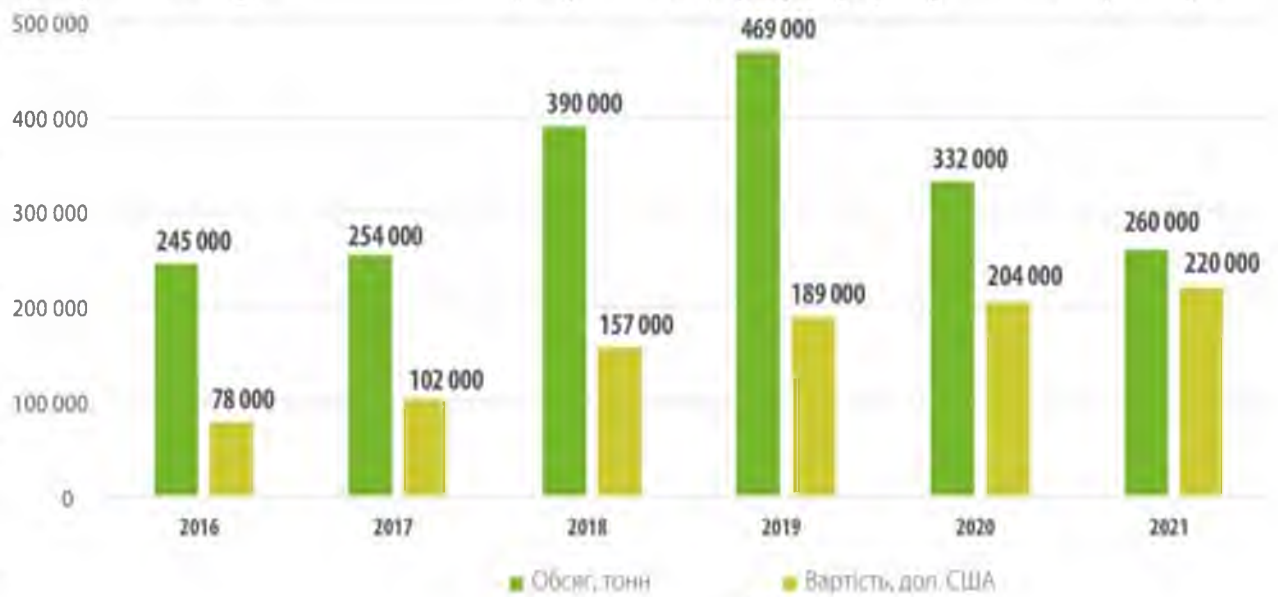

Рис. 4. Динаміка експорту органічної продукції з України за обсягом та вартістю, 2016-2021 рр [25].

Хоча угоди про вільну торгівлю з країнами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), ЄС, Сполученим Королівством і Канадою надавали певні переваги, українські експортери стикалися з обмеженнями в експорті через продовження додаткових заходів контролю, які застосовувалися до імпорту органічної продукції з України до ЄС протягом періоду з 2015 по 2022 рік. Незважаючи на це, Україна залишається однією з і'яти провідних країн-імпортерів органічної продукції до ЄС і має різноманітний асортимент органічних товарів у своєму портфоліо (див. рис. 5).

	Імпорт 2020	Імпорт 2021	Зміна (%)	Частка (% , 2021)
Зернові, окрім пшениці та рису	82.9	89.5	8.1	47.3
Фрукти, свіжі або сушені, окрім цитрусових і тропічних	15.5	20.1	29.8	10.6
Соя	27.7	17.2	-40.0	9.1
Насіння олійних культур, окрім сої	19.3	16.7	-13.7	8.8
Макуха	7.4	13.2	78.1	6.9
Пшениця	39.3	11.2	-71.4	5.9
Рослинні олії, окрім пальмової та оливкової олії	5.8	5.6	-2.1	3.0
Борошно та інша продукція борошномельно-круп'яної промисловості	4.6	4.5	-0.6	2.4
Загалом	217.2	189.2	-12.9	100.0
Частка вищевказаних продуктів у загальному обсязі імпорту органічної продукції (%)	94	94		

Рис. 5. Обсяг імпорту органічної продукції з України до ЄС, за категоріями продукції (тис. тонн), 2020-2021 рр [25].

З початку 2019 року Державна установа "Офіс з розвитку підприємництва та експорту" почала активно підтримувати органічний експортний ринок України, сприяючи розвитку потенціалу українських експортерів органічної продукції, просуваючи органічний сектор України та сприяючи створенню позитивного іміджу України як надійного постачальника органічних продуктів за кордоном.

У сильному партнерстві з ключовими учасниками органічного ринку, включаючи Органічну ініціативу, була організована серія ініціатив для сприяння експорту органічної продукції з України. Серед цих заходів виділяється великий інформаційний захід зі створення ділових зв'язків, відомий як "Ukrainian Organic Export Days 2021". Важливим досягненням стало створення та активне поширення каталогу українських експортерів органічної продукції.

У 2021 році була проведена перша українська колективна виставка на міжнародній виставці органічних та натуральних продуктів "Middle East Organic & Natural Products Expo" в Дубаї (ОАЕ). В цьому заході взяло участь

сім українських компаній, які виробляють органічну продукцію з вищою доданою вартістю

За допомогою активного включення ключових учасників органічного ринку в просування експорту, стимулювання ініціатив державних органів для підтримки розвитку органічного сектору, постійної участі України на важливих торгових виставках органічної продукції і побудови надійних міжнародних бізнес-партнерств, Україна зберігає свою позицію серед п'яти провідних країн-експортерів органічної продукції до країн Європейського Союзу.

Розвиток органічного сектору України також отримує підтримку різних країн шляхом міжнародних програм і проектів технічної допомоги. Останнім часом органічний сектор України був підтриманий

Швейцарсько-українською програмою "Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України" (QFTP), яка впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL) в співпраці з SAFOSO AG за підтримки Швейцарії.

Програма "Органічна торгівля заради розвитку в Східній Європі" (OT4D), яку реалізує IFOAM-Organics International у співпраці з HELVETAS Swiss Intercooperation та Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL), за підтримки Швейцарії; Проект "Німецько-українська співпраця в галузі органічного сільського господарства" (COA - Фаза II), який впроваджується AFC/IAK та фінансується Федеральним Міністерством продовольства та сільського господарства Німеччини (BMEL); Проект ЄС "Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС" (Association4U), який впроваджується організацією "Corporate & Public Management Consulting International OU";

Ініціатива "Східне партнерство: готовність до торгівлі" в межах EU4Business, яку реалізував Міжнародний торговий центр (ITC) за фінансової підтримки Європейської Комісії;

Проект Німецького Центру сприяння імпорту (IPD), який реалізується Федерациєю оптової і зовнішньої торгівлі та послуг Німеччини (BDG) і sequa gGmbH за фінансової підтримки Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ);

Проект EU4SmallFarms (Інституційна та політична реформа дрібномасштабного сільського господарства в Україні (IPRSA));

Проект ПРООН "Підтримка зеленого відновлення в Україні";

Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) та Проект "Конкурентоспроможна економіка України" (KEY);

Проект "Зміцнення членських бізнес-об'єднань ММСФ в Україні", Фаза II, який впроваджується Програмою розвитку ООН (ПРООН) за підтримки Швейцарії

Протягом 20 років Швейцарія надавала підтримку для розвитку органічного ринку в Україні через реалізацію швейцарських проектів технічної допомоги, представлених SECO та SDC. Завдяки цій підтримці Україна успішно встановила мережу компетентних та активних учасників органічного ринку, включаючи орган сертифікації "Органік Стандарт", вебпортал OrganicInfo.ua²¹, а також національний політичний діалог щодо органічного виробництва та торгівлі. Крім того, ця підтримка допомогла узгодити спільне бачення розвитку органічного сектору України через об'єднання у формі "Органічна ініціатива".

2.2. Аналіз стану українського органічного сектору після повномасштабного вторгнення рф в Україну

З моменту розпочатку повномасштабного вторгнення сільськогосподарські виробники в Україні стикаються із безліччю складнощів. Це включає значні збитки внаслідок російської окупації, руйнування інфраструктури та ланцюгів постачання, блокаду морських портів, і значне зростання цін на добрива, паливо і логістику. Незважаючи на всі ці труднощі, українські виробники органічної сільськогосподарської продукції успішно завершили весняну посівну кампанію і продовжують експортувати, завдяки

своєму відданню органічному сільському господарству, відповідальності перед людьми (клієнтами/партнерами, працівниками, жителями сільських районів) та бізнесом. Однак від початку вторгнення російських військ на територію України деякі сільськогосподарські області на півночі, сході і півдні були окуповані, включаючи органічні поля, склади та переробні підприємства.

На момент березня 2022 року приблизно третина органічних сільськогосподарських земель залишалася під окупацією. Найбільше постраждали області, що межують з Російською Федерацією і Білоруссю, а також південні регіони України. Значна кількість органічних

сільськогосподарських земель знаходилася на територіях бойових дій або була окупована, зокрема в Київській, Сумській, Херсонській, Харківській, Запорізькій і Чернігівській областях. З початку повномасштабної війни в

Україні близько 120 000 гектарів сертифікованих органічних земель було втрачено, особливо в Херсонській і Запорізькій областях. Згідно з опитуванням українських органічних підприємств, проведеним ІС "Органічна Україна", в середині березня 2022 року 30% українських органічних операторів призупинили свою діяльність, а 70% потребували фінансової підтримки. Близько 50 компаній брали участь у цьому опитуванні. Для малих

і середніх виробників особливо складно було витратити гроші на сертифікацію, сплачувати податки і заробітну плату, а також закуповувати добрива та засоби захисту рослин, дозволені для використання в органічному виробництві. Багато з них повністю або частково втратили свій бізнес, партії

їхньої органічної продукції, обладнання і техніку були знищені, включаючи інфраструктуру і пошкоджені органічні поля (рис. 6). Руйнування ланцюгів постачання і логістичні проблеми також стали серйозними викликами (рис. 7), а також брак робочої сили через мобілізацію чоловіків і евакуацію жінок.

НУБІП України

Рис. 6. Переробний завод ТОВ «Укрхарчпромкомплекс», знищений російською ракетою (ліворуч); пошкоджений трактор з украденими колесами ТОВ «ФеміліГарден» (праворуч) [25].

Рис. 7. Ракета на полях органічної лохини СВК «Ягідки» (ліворуч); знищений міст в Чернігівській області, який повністю заблокував поставку продукції ПрАТ «Етнопродукт» (праворуч) [25].

У перших місяцях повномасштабної війни багато роздрібних мереж були змушені призупинити свою діяльність і припинити оплату за вже відвантажену продукцію. З самого початку конфлікту багато органічних виробників розпочали постачання своєї продукції Збройним силам України, підрозділам територіальної оборони та внутрішньо переміщеним особам

(ВПО), і багато знизили роздрібні ціни на свою продукцію. Проте більшість виробників, які не були окуповані, продовжили весняні сільськогосподарські роботи, хоча з певними затримками і змінами. Безумовно, дефіцит паливних матеріалів став серйозним викликом для всіх, і час від часу доводилося вносити зміни в сівозміну або відмовлятися від нових спеціалізованих проєктів.

Однак провідним учасникам органічного сектору вдалося отримати негайну фінансову допомогу для збереження своїх органічних підприємств завдяки двом грантовим програмам: «Підтримка органічного сектору в Україні», ініційованій об'єднанням ключових гравців органічного сектору України "Органічна ініціатива" (пройшло два етапи, отримавши підтримку від програм QETP, OT4D та інших партнерів), і «Екстрена допомога для органічного сільського господарства в Україні», започаткованою в рамках проєкту "Німецько-українська співпраця в галузі органічного сільського господарства" у співпраці з Фондом майбутнього для сільського господарства.

Після 24 лютого, Органічна ініціатива продовжила спільну роботу для підтримки органічного сектору України, зосереджуючись на двох основних напрямках - збереженні органічного сектору України та сприянні експорту органічної продукції з України. Враховуючи результати вищезгаданого опитування і усвідомлюючи нагальні потреби учасників ринку, Органічна ініціатива створила грантову програму "Підтримка органічного сектору в Україні". Головною метою цієї грантової програми була підтримка виробників органічної продукції у подоланні наслідків поточної ситуації і збереження та підсилення спроможності органічного сектору України в середньо- і довгостроковій перспективі. В рамках двох фаз грантової програми близько 120 учасників ринку органічної продукції отримали підтримку загальною сумою близько 350 000 доларів США. Ці кошти були використані для витрат на органічну сертифікацію, закупівлю органічних харчових продуктів у органічних виробників (із подальшим розповсюдженням серед ВПО, вразливих верств населення і так далі), закупівлю ЗЗР та добрив, розвиток

маркетингових заходів на внутрішньому ринку, придбання обладнання та інші потреби. Важливо відзначити, що значна частина цієї фінансової підтримки була надана за допомогою програм OT4D і QFTP.

Під час фандрейзингової кампанії "Екстрена допомога для органічного сільського господарства в Україні", яку проводив Фонд майбутнього для сільського господарства, було надано підтримку 170 підприємств, включаючи органічних виробників та організації органічного сектору, загальною сумою 560 000 євро.

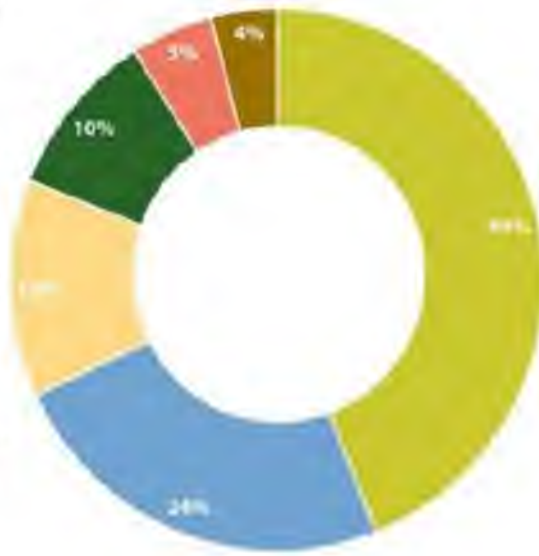
Для визначення потреб українського бізнесу під час повномасштабної війни, Центр розвитку інновацій, Офіс з розвитку підприємництва та експорту, національний проєкт Дія.Бізнес у партнерстві з Advanter Group провели опитування стану і потреб українського бізнесу (не обмежуючись органічним сектором) станом на червень 2022 року. Всього в опитуванні взяло участь 877 власників і керівників бізнесу. Крім того, у липні 2022 року об'єднання "Органічна ініціатива" та Громадська організація "Органічна Україна" провели друге опитування органічного бізнесу, щоб проаналізувати поточну ситуацію в органічному секторі на п'ятому місяці повномасштабного вторгнення і дізнатися про плани учасників ринку на новий маркетинговий сезон. У цьому опитуванні взяли участь понад 80 малих та середніх операторів з 20 областей України, які включають виробників та переробників готової органічної продукції, які діяли на внутрішньому ринку, а також невеликі експортери. За результатами опитування, станом на липень 2022 року, 70% операторів повністю або частково продовжили виробництво та переробку органічної продукції.

Н

Н

Н

Яка ситуація у вас на підприємстві/виробництві зараз?

- Виробництво не зупинялось
- Виробництво було зупинене частково, робота триває
- Підприємство (земля, виробничі потужності тощо) постраждали від окупації від прямих влучань, виробництво відновлене
- Виробництво було зупинене з інших причин, робота відновлена або планується відновлення роботи
- Підприємство(земля, виробничі потужності тощо) постраждали від окупації чи від прямих ударів, виробництво зупинене
- Підприємство (земля, виробничі потужності тощо) перебуває під окупацією

Рис. 9. Опитування, проведене об'єднанням «Органічна ініціатива»:

поточний стан господарства/підприємства (липень 2022 рр)[25].

За думкою осіб, які були опитані, у новому маркетинговому сезоні на внутрішньому ринку найбільше вплине низька спроможність населення до покупки товарів через різке скорочення доходів і, відповідно, зменшення попиту на органічну продукцію. Ця ситуація виникла через переміщення значної кількості українців до інших областей або за кордон, а також через порушення ланцюгів постачання через пошкоджену інфраструктуру.

Також на попит на внутрішньому ринку вплинуло закриття деяких роздрібних мереж та зміни у цільових ринках. Важливо відзначити, що до початку повномасштабного вторгнення внутрішній ринок органічної продукції був досить слабо розвиненим і потребував підтримки, а нові обставини заглиблюють кризу та погіршують конкурентоспроможність виробників органічних товарів.

НУБІП України

НА

НА

НА

Які потреби/проблеми щодо збуту органічної продукції цього маркетингового сезону 2022/2023? (3 ключові)

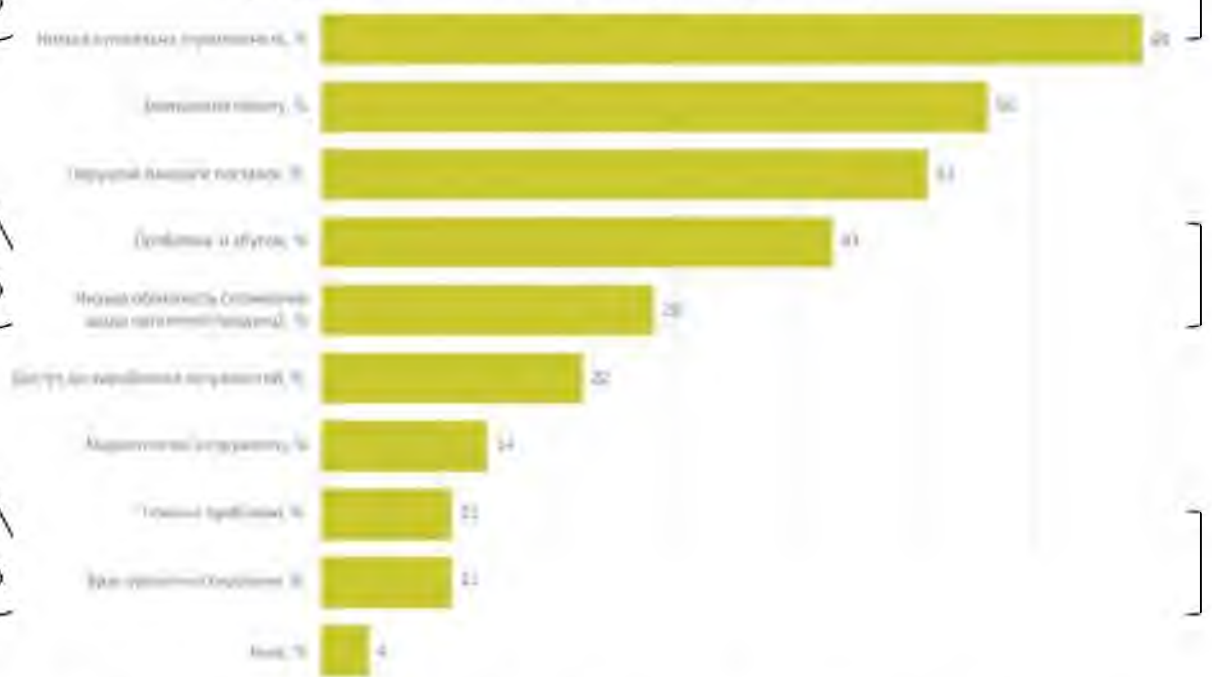

Рис. 10. Опитування, проведене об'єднанням «Органічна ініціатива»: проблеми/потреби, пов'язані з реалізацією органічної продукції в маркетинговому сезоні 2022/2023 рр. (липень 2022 року) [25].

Національні та міжнародні засоби масової інформації віддають значну увагу органічному сектору в Україні. Наприклад, провідний український телеканал ICTV привітав Україну з Органічним Днем у своєму репортажі, де було показано українських органічних виробників і відзначено їхню витривалість у важких умовах війни, які ускладнюють їхню роботу та життя.

Також була приведена мотиваційна закінчувальна частина щодо розвитку органічного сектору від першого заступника Міністра Тараса Вісоцького.

Незважаючи на повномасштабну війну та пов'язані з нею негативні чинники, в 2022 році на органічний ринок України вступили нові учасники, і було запущено більше переробленої органічної продукції, включаючи фруктову пастилу, готові страви, ефірні олії та нектариновий сік (рис. 12).

НУБІП України

Фото: Бранчо Україна, ТОВ

Фото: Терра, ТОВ

Фото: Дунайський аграрій, ТОВ

Фото: Дунайський аграрій, ТОВ

Рис. 12. Нові органічні продукти на українському ринку (літо 2022 р.) [25].

Незважаючи на повномасштабну війну і загрози для країни, Україна продовжує вносити значний внесок у світову продовольчу безпеку. В 2022

році була успішно проведена посівна кампанія, були розроблені альтернативні

логістичні маршрути для постачання українських сільськогосподарських

продуктів за кордон, а Європейська Комісія скасувала імпорتنі тарифи і квоти

на товари з України, а також припинила дію заходів додаткового контролю,

які застосовувалися до органічної продукції з України з 2015 по 2022 рік.

Подібні рішення щодо скасування імпорتنих тарифів і квот на

сільськогосподарську продукцію України були прийняті й іншими країнами,

такими як Сполучене Королівство, Канада і Австралія. Таким чином,

українські органічні виробники, загалом, мають відмінну можливість

знаходити нові ринки, клієнтів і партнерів. Розвиток органічного ринку

залишається одним з пріоритетів аграрної політики в Україні.

На 3 травня 2022 року Кабінет Міністрів України прийняв важливе рішення щодо органічного сектору на прохання об'єднання "Органічна

ініціатива" та імпортерів органічної продукції. Це рішення внесло зміни у перелік товарів, імпорт яких підлягає ліцензуванню та обсяги квот на 2022 рік. Наприклад, просо було перенесено з переліку заборонених для експорту

продуктів у перелік товарів, які потребують ліцензію, що відкрило двері для експорту органічного проса. Україна є найбільшим постачальником органічного проса на ринок ЄС, і минулого року були здійснені перші поставки органічного проса на ринок США на підставі угоди про еквівалентність.

Державний управлінський орган "Офіс з розвитку підприємництва та експорту" та об'єднання "Органічна ініціатива" грають ключову роль у сприянні експорту української органічної продукції, шляхом лобіювання на політичному рівні та активної промоції на міжнародній арені. Також вони вирішують термінові потреби експортерів органічної продукції.

Щоб продемонструвати готовність українських експортерів органічної продукції до продовження міжнародної торгівлі, Державний управлінський орган "Офіс з розвитку підприємництва та експорту", об'єднання «Органік Стандарт» на основі даних з системи Traces, змогли експортувати до країн ЄС та Швейцарії у перші вісім місяців поточного року майже такі самі обсяги, як

за весь 2021 рік (рис. 13) [25]

2021 р. (12 місяців)

- Загальна вартість і обсяг експорту української органічної продукції: 190 млн дол. США, 260 000 тонн
- Експорт органічної продукції до ЄС: 160 млн дол. США, 190 000 тонн
- Експорт органічної продукції до Швейцарії: 7,3 млн дол. США, 11 000 тонн

2022 р. (січ-сер); попередні дані

- Загальна вартість і обсяг експорту української органічної продукції: немає даних
- Експорт органічної продукції до ЄС: 116 млн дол. США, 147 000 тонн
- Експорт органічної продукції до Швейцарії: 5 млн дол. США, 11 000 тонн

Рис. 13. Порівняння вартості і обсягу експорту української органічної продукції у 2021 р. (12 місяців) і 2022 р. (перші вісім місяців) [25].

За наведеними даними, Україні вдалося збільшити обсяг експорту органічної продукції до країн ЄС за перші 8 місяців 2022 року порівняно з аналогічним періодом 2021 року (див. рисунок 14). Місцеві експерти передбачають, що загальний обсяг експорту органічної продукції та її вартість в 2022 році будуть вищими, ніж у 2021 році, навіть при заблокованих морських портах України та обмеженому доступі до ринків США і Канади на даний момент.

Динаміка органічного експорту з України до ЄС період: 01.01 – 31.08

- ✓ Початок року – майже однакові показники обсягу експорту
- ✓ Перші місяці повномасштабного вторгнення – період невизначеності
- ✓ З травня – пристосування до нових реалій та значний стрибок експорту в 2022 порівняно з аналогічним періодом 2021

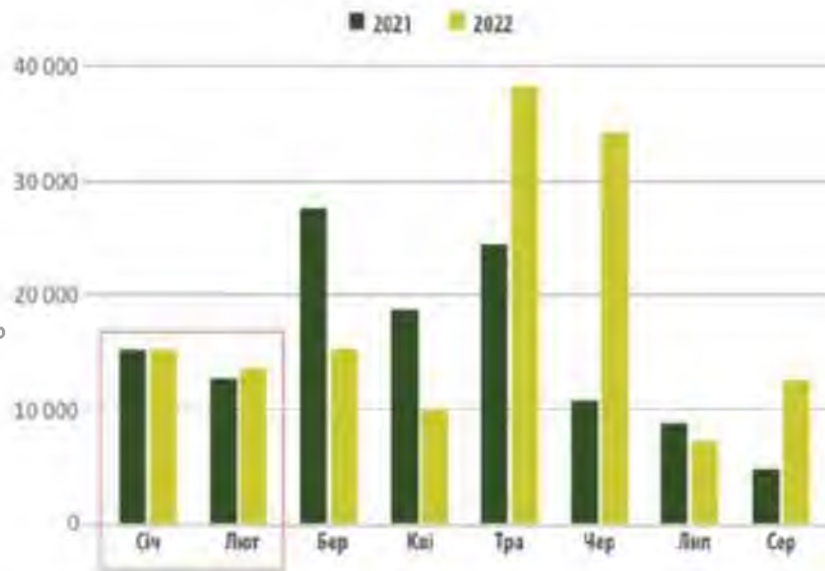

Рис. 14. Порівняння експорту української органічної продукції у перші вісім місяців 2021 і 2022 рр [25].

Основною причиною збільшення обсягів експорту є високий врожай органічної продукції в Україні в 2021 році. Експортери продовжують збувати урожай 2021 року і у 2022 році. Неспростовуються логістичні виклики, про які дуже часто говорять, такі як блокада морських портів. Однак вони не є критичними для багатьох українських експортерів органічної продукції, за винятком кукурудзи, оскільки її можна експортувати в невеликих кількостях та іншими способами, такими як залізничний або автомобільний транспорт.

Проте, є випадки, коли деякі молочні виробники втратили своїх покупців на Близькому Сході через обмеження політів над Україною, що був єдиним можливим способом постачання молочної продукції з обмеженим строком придатності для заморожування в іноземні країни (обсяг експорту не перевищував 50 тонн на рік). Важливо підкреслити, що, за словами українських експортерів та їхніх міжнародних покупців, вони змогли знайти ризоманітні способи транспорту та навіть збільшити обсяги експорту органічної продукції для кожного типу перевезень, включаючи водний транспорт, завдяки використанню річкових портів, замість морських (див. рисунк 15).

Експорт органічної продукції з України до ЄС і Швейцарії
період: 01.01 – 31.08

Вид транспорту	вага нетто, т	
	2021	2022
Залізниця	19 230	20 200
Автотранспорт	51 670	77 200
Водний транспорт (море-річки)	57 940	62 600
Всього	128 840	160 000

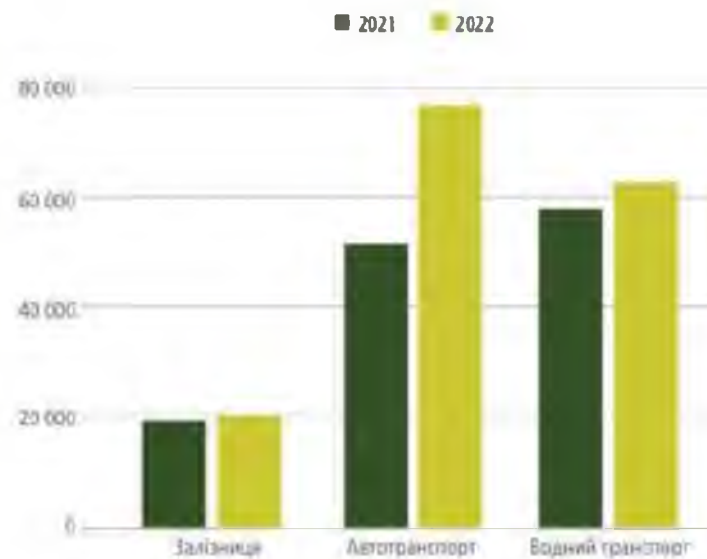

Рис. 15. Порівняння експорту української органічної продукції до ЄС і Швейцарії у перші вісім місяців 2021 і 2022 рр [25].

У сучасний час вкрай важливо, щоб міжнародна громадськість була осведомлена та свідомо того, що Україна, її аграрний сектор, і зокрема органічний сектор, продовжують працювати, зберігаючи високий рівень виробництва органічних продуктів та зберігаючи віру в подальший експорт, навіть за військових конфліктів. Для всієї країни велими важливо

продемонструвати, що українські експортери виконують свої зобов'язання навіть при різних негативних факторах, про які активно говориться в ЗМІ щодо можливих труднощів у експорті з України. Мета - уникнути втрат існуючих партнерів та залучити нових.

Саме тому 23 червня 2022 року Державна установа "Офіс з розвитку підприємництва та експорту", об'єднання "Органічна ініціатива" та інші партнери, за підтримки Швейцарії (програми QFTP та OT4D), провели міжнародну онлайн-конференцію з теми "Експорт органічної продукції в умовах війни". Ця подія була організована з метою представлення поточним і

потенційним міжнародним партнерам українських експортерів достовірної актуальної інформації про ситуацію на ринку органічної продукції та можливості її експорту. Під час заходу іноземні імпортери української органічної продукції поділилися своїми успішними досвідами співпраці з українськими експортерами органічних продуктів під час воєнного конфлікту.

У свою чергу, українські експортери використали ці приклади для того, щоб підтвердити, що експорт органічних продуктів з України можливий. Ця тема отримала значну увагу: у заході прийняло участь близько 160 учасників, включаючи понад 50 представників іноземних компаній з Німеччини, Швейцарії, Нідерландів, Швеції, Австрії, Бельгії, Польщі та інших країн [25].

Незважаючи на повномасштабний військовий конфлікт, Державна установа "Офіс з розвитку підприємництва та експорту" продовжує сприяти українським експортерам органічної продукції відкриттю нових ринків. Разом із шведськими партнерами, ДУ "Офіс з розвитку підприємництва та експорту" організовує український павільйон з участю виробників органічної продукції на міжнародній виставці органічних продуктів "Nordic Organic Food Fair" в Швеції, яка відбудеться 16-17 листопада 2022 року.

Деяким чином, не дивлячись на обмежений час для підготовки, наявність воєнного стану, заборону виїзду чоловіків за кордон та складні логістичні умови, Україна вже вдев'яте взяла участь в якості учасника зі своїм власним павільйоном на провідній міжнародній торговельній виставці

органічних продуктів «Біофах 2022» (цього разу – в літньому форматі). На заході було приділено особливу увагу українському сектору органічної продукції на всіх рівнях – від особистих зустрічей до виступів Єврокомісара з

питань сільського господарства та Міністра продовольства та сільського господарства Німеччини під час офіційних візитів на стенди України. В рамках

цієї події 32 українські органічні компанії представляли Україну на двох павільйонах: (1) на національному павільйоні України «Organic Ukraine Business Hub», який було організовано Державною установою "Офіс з

розвитку підприємництва та експорту" та у співпраці з Міністерством аграрної політики та продовольства України за підтримки Швейцарії, в рамках

швейцарсько-українських програм "Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України" (OETP) та "Органічна

торгівля заради розвитку у Східній Європі" (OT4D), а також програми ПРООН в Україні; та (2) на стенді, організованому асоціацією "Ягідництво України",

Федерацією органічного руху України та Громадською Спілкою "Біодинаміка України". Учасники національних павільйонів мали можливість взяти участь як особисто, так і в онлайн-форматі. [25].

Упродовж року українські виробники органічної продукції планують брати участь у різних міжнародних виставках, таких як Fruit Logistica (Берлін,

квітень), Fruit Attraction (Мадрид, жовтень), SIAL (Париж, жовтень), Nordic Organic Food Fair 2022 (Мальме, листопад), Food Ingredients & Health

Ingredients Europe (Париж, грудень), Middle East Organic & Natural Products Expo (Дубай, грудень).

Під час участі експонентів в Національному Павільйоні України "Organic Ukraine Business Hub" було проведено опитування, в результаті якого

практично всі відповідачі підтвердили свою готовність зберігати торговельні відносини з українськими експортерами навіть в умовах такої складної

ситуації. Зокрема, для продовження співпраці, вони підкреслили важливість підтримки участі українських виробників на ключових подіях органічного

ринку, таких як Біофак, з метою залучення нових покупців та підвищення рівня довіри до партнерства з українськими експортерами.

Українські виробники органічної продукції продовжують активно досліджувати різні логістичні рішення для транспортування своєї продукції, і уряд України підтримує цей процес. Наприклад, Міністерство аграрної політики та продовольства звернулося до Представництва України при Європейському Союзі з проханням про надання інформації щодо наявних складів в країнах-сусідах, таких як Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія.

У зв'язку з логістичними труднощами, чергами на кордонах, проблемами, пов'язаними із замовленням зерновозів, високими витратами на автомобільний транспорт та іншими аспектами, органічні виробники розглядають можливості створення інфраструктурних проектів на території сусідніх країн-членів ЄС. Ці проекти спрямовані на диверсифікацію ризиків експорту та сприяння хоча б частковому вирішенню логістичних проблем. Україна залишається активним учасником на міжнародному ринку та надійним постачальником органічної продукції, досліджуючи та знаходячи різноманітні можливості експорту та розвиваючи партнерські відносини

2.3. Фактори впливу на освоєння та розвиток органічного сільського господарства в умовах військового стану.

У зв'язку з завданнями, визначеними у Національній стратегії економічного розвитку України на період до 2030 року, передбачається досягти 3% частки сільськогосподарських угідь, де вирощується органічна продукція, відносно загальної площі, що становить 1,26 мільйона гектарів, і збільшити щорічний обсяг експорту цієї продукції на приблизно 1 мільярд доларів США. У контексті цього завдання важливо підкреслити важливість переходу України до органічного землекористування та розвитку цієї галузі.

Землересурсний потенціал України є високим, і у контексті Стратегії Європейського Союзу, де передбачено, що до 2030 року органічна продукція

має становити 25% сільськогосподарських угідь, ця галузь стає ще більш обіцяючою для України.

Перехід до органічного землекористування важливий не лише з позиції економічного розвитку, але також із зваженням на стан навколишнього середовища. Забруднення навколишнього середовища в Україні зумовлено різними чинниками, включаючи промисловість, транспорт, сільське господарство та наслідки військових дій. Близько 2 мільйони гектарів землі,

що становлять 5% загальної площі земельного фонду України, вже пошкоджені. Прямі збитки в сільському господарстві сягають понад 6 мільярдів доларів США, а загальні втрати перевищують 30 мільярдів доларів.

Оцінки Київської школи економіки показують, що вартість рекультивативі пошкоджених земель становить 39,6 мільйонів доларів, і це є довготерміновим процесом. В більшості випадків землі, які пошкоджені, можуть залишитися нерекультивованими і вимагатимуть виділення з сільськогосподарського використання.

Для сільськогосподарських виробників, які прагнуть здійснювати органічне землекористування, встановлюється низка обов'язків і вимог. Серед них важливість відмови від застосування хімічних пестицидів, гербіцидів, фунгіцидів та штучних добрив, одночасне використання тваринних і рослинних відходів як добрив і біологічних засобів захисту рослин, проведення сівозмін для відновлення родючості ґрунту, залучення ручної праці для догляду за сільськогосподарськими культурами, утримання системи "плантація-тваринництво," і обов'язкове випасання худоби без застосування синтетичних добавок, гормонів і антибіотиків в раціоні тварин.

У разі невиконання цих вимог перед підприємцями передбачається застосування економічних санкцій, таких як введення штрафної системи, зниження цін на продукцію, яка порушує вимоги, і підвищення рентної плати за землю та інші заходи.

Паралельно існують недоліки в органічному виробництві. Зокрема, біопрепарати виявляються недостатньо ефективними, що призводить до проблем із шкідниками та хворобами, які залишаються недолікнутими. Також є потреба у розширенні земель під органічні посіви. Процес виробництва виходить дорожчим, в основному через необхідність використання спеціалізованого обладнання, строгого дотримання технологічних процесів тощо. Неабияка різниця і вартість органічної продукції порівняно з традиційною.

Наприклад, в Німеччині ціна на органічну продукцію у порівнянні з традиційною перевищує мінімальний показник в 1,4 рази і зростає в 2,9 рази за максимальним показником. У сфері тваринництва ціни на телятину є вищими в 1,76 рази, а на свинину в 1,87 рази.

Також важливо врахувати економічну ефективність вирощування сільськогосподарських культур, таких як озима пшениця і ярий ячмінь, які порівнюються за органічним і традиційним методами в таблиці 1.

Порівняння економічної ефективності вирощування озимої пшениці та ярого ячменю органічним та традиційним способами [30]

Таблиця 1

	Відхилення, %			
	Озима пшениця		Ярий ячмінь	
	Традиційний метод	Органічний метод	Традиційний метод	Органічний метод
Урожайність, ц/га	100	64.3	100	111.23
Витрати на гектар, грн	100	77.8	100	63.3
Прибуток з 1 га, грн	100	109.4	100	186.29

Представлені дані вказують на те, що врожайність озимої пшениці, вирощеної за органічними методами, може бути нижчою, але при цьому

прибуток від її продажу вищий, а загальні витрати на вирощування одного гектара менше. Вирощування ячменю ярого за органічними технологіями призвело до вищої врожайності порівняно з традиційним підходом, а прибуток від його продажу зростає майже вдвічі.

Важливо відзначити, що органічне сільське господарство продовжує розвиватися завдяки системним науковим дослідженням, які спрямовані на розробку більш ефективних біопрепаратів. Це свідчить про переваги органічного сільського господарства в порівнянні з традиційним методом.

Відповідно, ми аналізували зміну площі органічного землекористування протягом періоду з 2017 по 2022 рік.

При розгляді динаміки (2017-2021 рр.) площі органічного землекористування слід відзначити, що спостерігається тенденція до її зростання з незначними коливаннями. Зокрема, від 2017 до 2019 року площа органічного землекористування збільшилася і становила відповідно 289 тис. гектарів, 309 тис. гектарів і 468 тис. гектарів. У 2020 та 2021 роках ця площа скоротилася до 462 тис. гектарів і 422 тис. гектарів відповідно. На початок 2022 року площа органічного землекористування складала 422 тис. гектарів, що на 133 тис. гектарів більше, ніж у 2017 році. Проте, внаслідок повномасштабної війни, Україна втратила понад 120 тис. гектарів цих земель, зокрема на окупованих територіях і територіях бойових дій, головним чином в Херсонській (близько 81,5 тис. гектарів) та Запорізькій (близько 44,5 тис. гектарів) областях. Але на звільнених від окупації землях на початку квітня 2022 року практично повністю відновлено діяльність підприємств, що спеціалізуються на виробництві органічної продукції [31].

Незважаючи на ці виклики, Україна входить до ТОП-25 країн світу за загальною площею органічних земель та до ТОП-20 країн Європи за цим показником. [32].

На 2020 рік в Україні зареєстровано 722 учасники на ринку органічних продуктів, із них 544 є сертифікованими виробниками органічної продукції. Ця цифра показує позитивну динаміку порівняно з 2006 роком, оскільки

кількість операторів зростає приблизно в 7 разів. Найбільший приріст був зафіксований у 2018 та 2020 роках. На 2021 рік кількість операторів трохи скоротилася і склала 528, із них 418 були сертифікованими агровиробниками, які відповідали стандартам органічного виробництва, прийнятим як Європейським Союзом, так і Національною органічною програмою (NOP) США. Це свідчить про зростаючий інтерес українських виробників до органічного сільськогосподарського виробництва [33].

За даними на 2022 рік, в Україні було 473 підприємства, що займалися виробництвом та переробкою органічних продуктів, переважно фокусуючись на вирощуванні зернових культур, овочів та розведенні великої рогатої худоби. На основі цих виробництв виготовлялися крупи, борошно, насіння, макаронні вироби, напої, молоко, яйця, олія, цукор та інші продукти. Навіть при врахуванні військових конфліктів і їх наслідків, виробники органічної продукції продовжують свою діяльність у 2022 році. Однак близько 30% операторів були змушені призупинити свою роботу через військові дії, а приблизно 15% знаходяться на межі закриття, переважно в Херсонській та Запорізькій областях. У Харківській області деякі виробництва були зруйновані. Зниження логістичних можливостей спричинило скорочення обсягів експорту органічних продуктів в 5 разів [34].

Незважаючи на ці виклики, нам необхідно створити власну модель розвитку органічного сільського господарства в Україні з метою досягнення кращих результатів у цій галузі та збереження якомога більшої кількості виробників в країні. Для досягнення цих цілей потрібно розробити плани підтримки виробників, які включатимуть матеріальні та нематеріальні заохочення.

Фінансове стимулювання виробників органічної продукції є найбільш ефективним інструментом державного управління для здійснення таких заходів. Це включає в себе:

1. Виділення коштів на підтримку виробників під час переходу до органічного виробництва на гектарній основі.

2. Виділення фінансування на голову великої рогатої худоби.
3. Надання дотацій на проведення акцій та рекламних кампаній на рекламу органічної продукції виробниками на рівні 50% від вартості просування.
4. Система страхування врожаю.
5. Формування системи ціноутворення з урахуванням додаткових плат за виробництво органічної продукції.
6. Фінансування науково-дослідних робіт.
7. Відшкодування вартості сертифікації, хоча часткове.

Крім того, було б корисно виділяти місцеві премії в грошовому виразі для популяризації органічного виробництва та здійснення інших заходів у цьому напрямку.

Ще одним ефективним механізмом розвитку органічного сільського господарства з економічного погляду може бути впровадження системи вільного ціноутворення на органічну продукцію та її транспортування локальними логістичними маршрутами. Це дозволило б частково компенсувати витрати, пов'язані з закупівлею сертифікованого органічного насіння, використанням засобів біологічного захисту, внесенням органічних добрив, а також витрати на маркетинг і рекламу.

Також важливо розглянути впровадження пільгового оподаткування, особливо для тих підприємств, які власними засобами впроваджують нові інноваційні технології у виробництво органічної продукції. Пільгові кредити, які надаються банками виробникам органічної продукції, можуть також стати мотиваційним інструментом для підтримки органічних виробників.

З урахуванням воєнного стану, для виробників органічної продукції, особливо тих, що розташовані недалеко від окупованих територій, може бути корисним введення так званих "податкових канікулів", які дозволили б їм пережити конверсійний період і покращити свою фінансову стабільність.

У контексті воєнного стану важливо також забезпечити можливість проведення сертифікації дистанційно та сприяти отриманню сертифікатів,

шляхом спрощених процедур, за умови відповідності контролюючим органам і власникам стандартів.

Можливою стратегією є впровадження нематеріальних заохочень, які включають у себе допомогу виробникам органічної продукції у формуванні та розвитку кластерів органічного виробництва, а також підтримку їх у реалізації

продукції з використанням налагодженої логістики. У зв'язку з цим важливо реалізовувати послідовну державну політику на всіх рівнях, спрямовану на формування відповідної законодавчої бази, впровадження регуляторних

заходів і, що найважливіше, розробку державних та регіональних програм для підтримки цієї галузі.

Оскільки перехід України до органічного землекористування є новим напрямком на ринку, особливо в умовах воєнного конфлікту, важливо зробити стимулюючі фактори впливу на його розвиток ефективними та завадити

подальшому поширенню обмежуючих чинників. Це вимагає реалізації потенційних факторів розвитку і, як наслідок, мають бути реалізовані потенційні фактори його розвитку (табл. 2).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Фактори, що впливають на розвиток органічного землекористування в умовах воєнного стану

Фактори, що впливають на розвиток органічного землекористування в умовах воєнного стану	
Підбадьорюючі	<p>Сучасні глобальні тенденції в розвитку органічного сільського господарства та популяризації його як здорового способу життя включають наступні аспекти.</p> <p>Споживачі дедалі більше усвідомлюють переваги органічних продуктів для здоров'я і довкілля, що призводить до росту їхнього попиту. Багато країн надають фінансові стимули та пільги для фермерів, які обирають органічне виробництво.</p> <p>Забезпечення доступу до сертифікації та інфраструктури для органічного виробництва робить цей шлях доступнішим для фермерів. Впровадження нових технологій та методів виробництва може покращити продуктивність та якість органічних продуктів. Органічні виробники можуть встановлювати власні ціни на продукцію і використовувати власні логістичні маршрути для зменшення витрат. Підприємства, які інвестують у нові інноваційні технології для виробництва органічних продуктів, можуть користуватися пільгами та фінансовою підтримкою.</p> <p>Банки можуть надавати пільгові кредити виробникам органічної продукції для підтримки їхнього розвитку.</p> <p>Ефективна система сертифікації та контролю важлива для забезпечення дотримання стандартів органічного виробництва. Збільшення обізнаності споживачів щодо переваг органічних продуктів може збільшити їхню популярність. Органічне землекористування може допомогти зменшити залежність від імпортованих хімічних добрив і пестицидів, що може бути актуальним у воєнний час. Органічні продукти можуть бути сприятливішими для здоров'я в умовах воєнного конфлікту, коли забезпечення якісною харчовою продукцією стає критично важливим. Органічне землекористування може створити можливості для місцевого розвитку та забезпечення додаткових робочих місць у регіонах, де інші економічні галузі можуть бути пошкоджені через конфлікт.</p>
Стримуючі	<p>Відсутність ефективних інституцій, які б підтримували органічне сільське господарство. Недостаток спеціалізованих державних та регіональних програм для розвитку органічного сільського господарства. Недостатнє фінансування фундаментальних та прикладних досліджень в органічному сільському господарстві. Відсутність законодавчих ініціатив щодо розробки проєктів землеустрою для організації органічного землекористування та володіння землею. Недоліки в національній системі органічної сертифікації та невідповідність її світовим стандартам. Виробництво органічних продуктів коштує більше у порівнянні з традиційним, через потребу в спеціалізованому</p>

обладнанні, дотримання технологічних процесів та використання біопрепаратів. Недостатня підтримка інвестиційних проектів у сфері органічного сільського господарства зі сторони владних органів. Недосконалість організаційних засобів маркетингу та просування органічних продуктів. Зменшення обсягів експорту органічних продуктів на 5 разів у зони конфлікту через проблеми з логістикою. Загрози втрати виробництва та інвестицій через воєнні дії або окупацію. Воєнний конфлікт створює небезпечну та нестабільну ситуацію, що може бути перешкодою для розвитку органічного сільського господарства. Наявність бойових дій може робити землекористування небезпечним для фермерів. Умови воєнного конфлікту можуть призвести до відсутності доступу до необхідних ресурсів, таких як добрива, насіння, біопрепарати та інші матеріали, які використовуються в органічному землекористуванні. Воєнний конфлікт може призвести до руйнування сільської інфраструктури, такої як системи поливу, дороги, зберігання та транспорту. Це може ускладнити вирощування та збір органічних культур. Умови воєнного конфлікту можуть ускладнити логістику доставки органічних продуктів на ринки, як внутрішні, так і зовнішні.

Потенційні

Розвиток технологій та створення більш продуктивних біопрепаратів на міжнародному рівні. Впровадження власної моделі розвитку органічного сільського господарства в країні з метою поліпшення результатів в цій галузі. Можливість для виробників отримувати додатковий прибуток завдяки інвестиціям. Зростання попиту на органічні продукти як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Підвищення обізнаності споживачів та сприяння формуванню здорового способу життя. Підтримка відновлення родючості ґрунтів, покращення стану навколишнього середовища та збереження біорізноманіття в регіонах, де використовується органічне землекористування. Відродження сільського розвитку через створення нових робочих місць. Органічне землекористування сприяє збереженню родючості ґрунтів та підтримує їхню стійкість до забруднення та ерозії. Це особливо важливо в умовах воєнного конфлікту, коли можуть виникати екологічні загрози. Органічне землекористування сприяє зменшенню використання хімічних добрив та пестицидів, що може позитивно впливати на навколишнє середовище в умовах конфлікту. В умовах воєнного конфлікту існує потреба у нових методах та підходах до сільського господарства. Органічне землекористування може стимулювати інновації та дослідження у цій галузі.

Доповнено за: [extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainian-](https://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainian-Organic-Sector-Analysis_Oct2022_UA.pdf)

[Organic-Sector-Analysis_Oct2022_UA.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainian-Organic-Sector-Analysis_Oct2022_UA.pdf)

Висновки до 2 розділу.

Аналізування стану українського органічного сектору до та після повномасштабного вторгнення РФ в Україну дало змогу прийти до висновку, що український органічний сектор продовжує працювати та демонструвати свої досягнення незважаючи на складні життєві обставини. Імідж України як надійного експортера органічної продукції невпинно покращувався до початку військових дій.

Незважаючи на загрози Україна робить значний внесок у світову продовольчу безпеку: проведено посівну кампанію 2022 року, розроблено альтернативні логістичні маршрути для постачання української сільськогосподарської продукції за кордон, а Європейська Комісія скасувала імпорتنі тарифи і квоти на товари з України та призупинила дію заходів

додаткового контролю, що застосовувалися до органічної продукції з України з 2015 до 2022 рік. Такі країни, як: Сполучене Королівство, Канада і Австралія також ухвалили схожі рішення щодо скасування імпорتنих тарифів і квот на сільськогосподарську продукцію з України, що дозволило українським органічним виробникам віднайти нові ринки, покупців і партнерів. Розвиток органічного ринку залишається одним з пріоритетів аграрної політики в

Україні.

З метою досягнення ефективної моделі управління і виробництва органічної продукції в Україні, ми маємо поєднувати економічне зростання, підвищувати рівень життя в суспільстві з одночасним підвищенням стану навколишнього середовища. Щоб отримувати якісну екологічно безпечну продукцію, ми повинні створити відповідне інституційне середовище (стандарти, правила, вимоги тощо) у сфері органічного виробництва, що дозволить органічне землеволодіння та землекористування функціонувати належним чином. Важливо внести зміни до Закону України «Про землю

Управління» та передбачити розробку проектів землеустрою щодо організації органічного землекористування території (власність на землю).

Зважаючи на те, що для України перехід на органічне землекористування є новим сегментом ринку (особливо в умовах воєнного стану), що мають стати дієвими фактори впливу на його розвиток і розвиток, запобігання в подальшому поширенню стримуючих факторів впливу у цій сфері, а також а у результаті повинні бути реалізовані потенційні фактори її подальшого розвитку.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

3.1. Удосконалення нормативно-правового забезпечення організації органічного землекористування

До комплексу законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері органічного сільськогосподарського виробництва, належать Закони України (ЗУ): «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10 липня 2018 року № 2496-VIII [43], «Про захист рослин» від 14 жовтня 1998 року № 180-XIV, «Про ветеринарну медицину». » від 25 червня 1992 року № 2498-XII, «Про аквакультуру» від 18 вересня 2012 року № 5293-VI, «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999 року № 591-XIV, «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 року. №2894-III та ін.

Ці законодавчі акти, серед іншого, визначають права та обов'язки учасників органічного ринку, вимоги до органічного виробництва, зміст його сертифікації та загальні основи державного регулювання відповідних процесів. Зокрема, до основних принципів державної політики у цій сфері належать: «законність - дотримання Конституції та законів України, міжнародних зобов'язань України; паритетність і рівність забезпечення рівних можливостей для операторів; відкритість - забезпечення вільного доступу до інформації про розвиток органічного виробництва та обігу органічної продукції в Україні; координація - взаємозв'язок і узгодженість довгострокових стратегій, планів і програм розвитку органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні; сталий розвиток розвитку органічного виробництва та ринку органічної продукції для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь; об'єктивність - розроблення всіх документів, що визначають державну політику у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, на основі реальних показників, які можна досягти та оцінити; узгодженість економічних інтересів операторів, суспільства та держави;

дотримання вимог екологічної безпеки у сфері органічного виробництва та/або обігу органічної продукції; визнання свободи господарської діяльності у сфері органічного виробництва та/або обігу органічної продукції; свобода

поширення інформації про органічне виробництво та обіг органічної продукції»[43]. Перелік принципів, визначених на законодавчому рівні,

необхідно доповнити «принципом правової захищеності та відповідальності», який запобігає втручанням в господарську діяльність суб'єктів господарювання, але визначає межі їх відповідальності за соціальні,

економічні та інші негативні наслідки їх діяльності. рішень [38]. На мою думку

, доцільно поєднати такі принципи, як раціональне використання земель – раціональне використання земельних ресурсів, забезпечення їх збереження та відтворення та науковість – використання новітніх наукових розробок для підвищення ефективності органічного виробництва.

Аналіз чинних нормативно-правових актів у сфері органічного виробництва показує, що вони в основному спрямовані на регулювання технологічних аспектів органічного виробництва шляхом заборони чи дозволу на використання певних препаратів і не приділяють увагу організації органічного землекористування та земельного володіння. При цьому чільне

місце відводиться процедурі сертифікації органічної продукції, оскільки згідно з частиною першою статті 1 Закону «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції»

«органічне виробництво – це сертифікована діяльність, пов'язана з сільськогосподарським виробництвом. економічна продукція (включаючи всі

стадії технологічного процесу, а саме первинне виробництво (включаючи складання), підготовку, обробку, зміцнення та пов'язані з ними процедури, наповнення, упаковку, обробку, відновлення та інші зміни в стані виробництва), що здійснюється з дотриманням вимог законодавства у сфері

органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» [43].

Відповідно до частини першої статті 14 цього Закону загальні вимоги до органічного виробництва передбачають «відокремлення в часі або просторі

виробництва та зберігання органічної продукції від виробництва та зберігання неорганічної продукції та продукції перехідного періоду» [43]. Однак цей нормативний акт законодавчо не встановлює конкретних показників щодо ширини зони розмежування (буферної зони) між органічними та неорганічними землекористуваннями. Загалом відсутні норми щодо організації органічного землекористування та землеводіння з виділенням сівозміи, виходячи з еколого-економічних умов діяльності операторів органічного ринку.

Регулювання у сфері органічного виробництва також передбачено підзаконними актами, виданими відповідно до Закону №2496-V III : Постанови Кабінету Міністрів України (КМУ), якими затверджено Детальні правила органічного виробництва.

Виробництво та обіг органічної продукції та порядок сертифікації органічного виробництва.

Проте в цих актах є протиріччя, які можуть суттєво вплинути на технологічний процес виробництва органічної продукції рослинництва, а відповідно – і на її якість. Так, відповідно до пункту 5 «Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції», затвердженого постановою КМУ від 23 жовтня 2019 р. за 70970 «Чергування сільськогосподарських культур щодо вирощування с. наступної культури, а також збільшення органічної частини ґрунту та стимулювання його біологічної активності» [41], а згідно п. 6 «Сівозміна повинна позитивно впливати на родючість ґрунту, підтримувати дефіцитний баланс гумусу та поживних речовин, зменшувати забур'яненість, запобігання поширенню шкідників і хвороб рослин, а також захист ґрунту від ерозії та інших процесів деградації» [41]. По-перше, незрозуміло, як взагалі забезпечити виконання вимог п. 5 Порядку, по-друге, «збільшення органічної частини ґрунту» (п. 5) пов'язане з розширеним відтворенням родючості ґрунту, а «дефіцит – залишок вільного гумусу» відповідає простому відтворенню родючості ґрунту.

За словами науковців Інституту агроекології і природокористування НААН, перший крок до запровадження органічного сільськогосподарського землекористування в Україні було зроблено разом із створенням спеціальних

сировинних зон (СЗЗ), які визначені Законом «Про Дитяче харчування» від 14 вересня 2006 р. регіонів або окремих селянських господарств, які відповідають

умовам виробництва продукції рослинництва і тваринництва, придатної для виготовлення продуктів дитячого та дієтичного харчування» [39]. Це пояснюється тим, що ЦВД часто прирівнюють до екологічно чистих територій

землекористування сільськогосподарських підприємств, ґрунтовий покрив яких придатний для виробництва високоякісної, біологічно цінної продукції рослинництва [44].

Статтею 8 зазначеного Закону визначено вимоги до сировини, з якої виготовляється дитяче харчування, а саме: «сировина, призначена для

виробництва дитячого харчування, має відповідати обов'язковим параметрам

безпеки та мінімальним технічним умовам якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я; сировина, яка використовується у виробництві

дитячого харчування, не може бути виготовлена з генетично модифікованих

організмів або містити генетично модифіковані організми» [39]. Як свідчить

наведена норма, вимоги до сировини, з якої виготовляється дитяче харчування, та органічних продуктів практично однакові.

Загальні вимоги до ЦВД та алгоритм процедури надання їм статусу визначені постановою КМУ від 3 жовтня 2007 р. №1195. Відповідно до пункту

3 Порядку надання статусу ЦЗК, затвердженого цією постановою, «спецсировинні території мають відповідати таким загальним вимогам:

розміщення на землях, що належать до земель сільськогосподарського призначення; нормативно обґрунтована віддаленість від промислових

підприємств та інших об'єктів, які можуть забруднювати довкілля; високий рівень родючості ґрунту; відповідність сировини санітарно-гігієнічним

вимогам до дитячого та дієтичного харчування, обов'язковим параметрам

безпеки та мінімальним нормативам якості, затвердженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, відповідність кормів тваринам вимогам безпеки та якості; виконання актів законодавства про ветеринарну медицину щодо стану здоров'я тварин та санітарно-гігієнічних умов їх утримання; наявність документів, що підтверджують реєстрацію виробника сировини у відповідному державному органі ветеринарної медицини» [42].

Крім того, «у спеціальній сировинній зоні забороняється: виробництво продукції тваринництва з використанням гормональних та інших препаратів штучного походження; вирощувати та використовувати генетично модифіковані організми (ГМО) рослинного та тваринного походження» [42].

Безумовно, позитивною стороною цього Порядку є включення вимоги щодо забезпечення високого рівня родючості ґрунтів ССЗ, що сприятиме виробництву високоякісної продукції зі збалансованим вмістом поживних речовин; заборона використання гормональних та інших препаратів штучного походження та ГМО. До недоліків можна віднести відсутність законодавчо закріплених специфічних показників віддаленості ЦВД від високої екологічної небезпеки та можливість використання ЦВД «за спецтехнологіями пестицидів і агрохімікатів природного походження» [42].

Якщо ми порівнюємо ССС за їхнім статусом з органічним землекористуванням, то методологію їх визначення можна поширити (звичайно, з деякими уточненнями) на органічне землекористування. Зокрема, згідно з п. 6 Порядку надання статусу ЦЗХ «для надання статусу спеціальної сировинної зони виробник сировини подає заяву за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики, на ім'я голови КП. комісії з проханням провести оцінку, до якого додаються: матеріали агрохімічної паспортизації сільськогосподарських угідь (агрохімічні паспорти полів та земельних ділянок, видані в установленому порядку державними проектно-технологічними центрами охорони родючості ґрунтів та якості продукції в Автономній Республіці Крим та області); довідка

про обсяги використання пестицидів і агрохімікатів за останні три роки (відповідні акти, складені за встановленою формою сільськогосподарського обліку, виписка з книги історії полів), довідка про місце розташування земель сільськогосподарського призначення щодо промислових підприємств та об'єктів, які можуть забруднювати навколишнє природне середовище, а також автомобільних і залізничних колій з інтенсивним рухом, видана територіальним органом центрального органу виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища; індексна кадастрова карта із зазначенням меж земельної ділянки та кадастрового номера (номерів), видана відповідною державною або іншою землепорядною організацією» [42].

Відповідно до п.3.2 Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки, затвердженого наказом Мінагропроду України від 11.10.2011р. згідно з N536 «результати агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення використовуються не тільки при проведенні грошової (нормативної та експертної) оцінки земель, визначенні розміру плати за землю, плануванні заходів щодо відновлення родючості ґрунтів і підвищення врожайності сільськогосподарських культур, коригуванні агротехнології та сівозміни . зонування (районування) території, моніторингу земель і ґрунтів, розробка рекомендацій щодо раціонального та екологічно безпечного використання агрохімікатів, а також для визначення сировинних площ для вирощування сільськогосподарської продукції для виробництва дитячих та дієтичних продуктів та придатності для органічного землеробства. » [40].

Оцінка придатності сільськогосподарських угідь конкретного сільськогосподарського підприємства для створення ГКК здійснюється за критеріями та нормативами, визначеними ДСТУ 7244:2011: еколого-токсикологічний стан ґрунту, його екологічна стійкість та родючість ґрунту.

За значеннями показників вищевказаних критеріїв сільськогосподарські угіддя поділяються на 3 класи придатності: «придатні - сільськогосподарські угіддя, агроекологічний стан яких не перешкоджає виробництву високоякісної

сировини для виробництва дит. та дієтичне харчування; обмежено придатні - сільськогосподарські угіддя, агрохімічні показники родючості ґрунтів та показники санітарно-гігієнічного стану ґрунтів яких дозволяють отримувати

високоякісну сировину для виробництва продуктів дитячого та дієтичного харчування лише окремих культур, найбільш стійких до токсичних речовин;

непридатні - сільськогосподарські угіддя, з яких неможливо отримати сировину, придатну для виробництва продуктів дитячого та дієтичного харчування» [38]. З огляду на це сільськогосподарські угіддя, оцінені як

придатні або обмежено придатні, можуть бути віднесені до ЦПХ.

Єдиний спосіб забезпечити дотримання вимог до органічного землекористування, наведених у чинних нормативно-правових актах у сфері органічного виробництва (зокрема, просторове відокремлення органічного

виробництва від неорганічного, формування ґрунтозахисних сівозмін у системі боротьби з ерозією тощо) . розробка та реалізація проектів

землеустрою: щодо організації органічного землекористування, основною ознакою якого є запровадження буферних зон для відокремлення органічного землекористування від неорганічного, санітарно-захисних зон навколо

господарських будівель і споруд, використання яких пов'язане з певними

екологічними ризиками (агрохімікати, тваринницькі ферми тощо) масиви сівозмін за правилами, розробленими ЦФОАМ [37]. У зв'язку з цим спостерігається недооцінка екологічного змісту землеустрою, спрямованого

на вирішення «корінної проблеми землекористування – підвищення стабільності ландшафту, продуктивності та родючості земель», що передбачає

«єдність, цілісність, комплексність завдань» та заходи щодо використання та охорони земель», що забезпечується виконанням ряду землепорядних функцій, «... серед яких основними мають бути прогнозно-планувальні» [35,

с. 27; 36, стор. 23, 26]. Проте наразі такі проекти не входять до виключного

переліку документації із землеустрою, передбаченої статтею 25 Закону про землеустрій, а відповідно їх склад та зміст не затверджено на законодавчому

рівні, що перешкоджає їх широкому впровадженню в органічному сільськогосподарському виробництві.

3.2. Землепорядне забезпечення організації органічного сільського господарства

В сучасних умовах природогосподарювання землепорядне забезпечення є однією із найважливіших складових не лише системи регулювання земельних відносин, а й системи ведення органічного сільського господарства зокрема, адже саме від ефективності системи землепорядного забезпечення залежить формування структури землекористування та адміністративно-територіального устрою, охорона та раціональне використання сільськогосподарських земель тощо.

Раціональність і максимальна ефективність використання задіяних у процесі органічного сільськогосподарського виробництва ресурсів, є необхідною передумовою досягнення збалансованості інтересів суспільства за соціальним, економічним та екологічним критеріями, а також фундаментом забезпечення національних пріоритетів у розвитку аграрного сектору, зокрема, досягнення продовольчої безпеки країни, успішної експортної політики, цілей дохідності органічних сільськогосподарських товаровиробників і забезпечення соціально орієнтованої державної аграрної політики, що і вимагає посиленої уваги до питань землепорядного забезпечення [45].

У чинному земельному законодавстві визначено заходи з екологічно безпечного землекористування. Заходи організаційного, правового, екологічного, економічного, господарського характеру формують систему землепорядкування. Вони реалізуються через землепорядну діяльність [46].

На мою думку, землепорядкуванню в умовах ведення органічного сільського господарства доцільно приділяти більше уваги. Адже аналіз землепорядної практики свідчить, що схеми і проекти землепорядкування нічні, на жаль, базуються на нормативно-технічній документації, яка не містить методичних положень, що, забезпечують бережливий режим землекористування.

Саме тому, на мою думку, до основних завдань, що потребують вирішення, в проєкті внутрішньогосподарського землеустрою з урахуванням особливостей ведення органічного сільського господарства, відносяться такі:

встановлення оптимальної структури угідь та посівних площ з урахуванням продуктивних і територіальних властивостей земельних ділянок; організація

раціональної системи сівозмін господарства; обґрунтування оптимальної системи використання кормових угідь і багаторічних насаджень (садів, виноградників і ін.); проектування системи заходів по підвищенню родючості

грунту та інших заходів органічної системи землеробства, а також захист

земель від ерозії з використанням комплексу протиерозійних заходів (організаційно-господарських, агротехнічних, лісомеліоративних, гідротехнічних).

Основу територіальної організації виробництва в господарстві

складають сівозміни, які акумулюють в собі рішення перерахованих вище

питань. При цьому землевпорядкування земель конкретного сільськогосподарського підприємства зачінає в першу чергу встановлення типів, видів, числа, розмірів і розміщення сівозмін [47]. При організації такої

системи сівозмін в проєктах внутрішньогосподарського землеустрою, на мою

думку, необхідно враховувати наступне:

Основою для планування сівозмін в господарстві має бути науково обґрунтована структура посівних площ, яка враховує природні та економічні

умови, агроекологічні та просторові особливості території. Ця структура

повинна задовольняти потреби як землевласників, так і землекористувачів,

забезпечуючи найкращі передумови для вирощування культур та забезпечуючи худобу кормами та рослинництво насінням.

-Розміри та числа сівозмін повинні бути гармонійно взаємозв'язані з

розмірами та розміщенням внутрішньогосподарських виробничих підрозділів

та господарських центрів. Це допоможе уникнути невинного

використання землі та стимулювати трудові колективи до підвищення ефективності використання земельних ресурсів.

-Сівозміни та розміщення полів мають бути такими, щоб сприяти високопродуктивному використанню техніки, раціональній організації робочих процесів в сільському господарстві та впровадженню передових технологій для вирощування сільськогосподарських культур.

-Планування складу, чергування та розміщення культур на території сівозміни повинно сприяти постійному підвищенню родючості ґрунтів, запобігати процесам ерозії та підвищувати врожайність.

-Також слід створити умови для оптимального розташування посівів сільськогосподарських культур з метою зменшення витрат на транспортування, уникнення зайвих переїздів, поворотів та заїздів сільськогосподарської техніки.

Таким чином, з огляду на визначені особливості землевпорядного забезпечення органічного сільського господарства, зауважимо, що їх врахування в процесі ведення цього виду господарювання сприятиме формуванню дієвого механізму в частині регулювання суспільних відносин щодо безпосередньо користування землею на основі врахування науково-технічного потенціалу землеустрою, а також удосконаленню організаційно-правових механізмів контролю за використанням та охороною земель, забезпечуючи при цьому еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь тощо на засадах органічного землеробства.

3.3. Використання земельних ресурсів на території Сквирської дослідної станції органічного виробництва, яка належить до складу Сквирської міської ради у Сквирському районі Київської області.

Об'єктом дослідження є Сквирська дослідна станція органічного виробництва ІАП НААН, розташована на південних окраїнах міста Сквиря, в районі Сквирського району Київської області, в правобережній частині України. Ця станція розташована на відрогах Придніпровської височини і розташована в басейні річки Рось та її притоків, таких як Роставиця, Кам'янка, Сквирка, Березянка та інші. (див. рис. 16).

Рисунок 16 Місцезнаходження Сквирської дослідної станції на картах google

З географічної точки зору, територія Сквирської дослідної станції знаходиться в Лісостеповій зоні, в межах Лісостепової правобережної провінції, в Бузько-середньодніпровському окрузі та в Сквирському природно-сільськогосподарському районі. Ґрунти в цій території, зони включають 53д – типові малогумусні чорноземи та сильнореградовані чорноземи середньосуглинкові, які є особливо цінними ґрунтами згідно з

Наказом Державного Комітету України по земельних ресурсах від 6 жовтня 2003 року, № 245.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є землі Сквирської дослідної станції органічного виробництва ІАГ НААН України. Головними спрямуваннями та видами діяльності Станції є проведення наукових досліджень у сфері органічного виробництва сільськогосподарської продукції та агроекології, раціонального природокористування та збереження навколишнього природного середовища. Ці дослідження спрямовані на поліпшення екологічного стану сільськогосподарських угідь через розробку та впровадження екологічно безпечних технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Заявку на отримання сертифікату виробника органічної продукції було подано в 2014 році, і перехідний період тривав впродовж 2014-2015 років. У 2016 році був виданий перший сертифікат, який підтверджує, що виробник був інспектований і сертифікований згідно вимог Стандарту з органічного виробництва та переробки, еквівалентного Постановам ЄС №834/2007 та №889/2008. Оскільки термін дії сертифікату складає всього 15 місяців, то в кожному наступному році, а саме в 2020, 2021, 2022 та 2023 роках, отримували відповідний сертифікат.

Наукові дослідження у сфері органічного виробництва та випробування різноманітних технологій для визначення їх відповідності вимогам органічного виробництва проводяться на Сквирському демонстраційному полігоні органічного виробництва, який охоплює площу 40,0 гектарів сільськогосподарських угідь.

Згідно з угодою про співпрацю між Сквирською дослідною станцією органічного виробництва ІАП НААН та Державним підприємством «Дослідне господарство «Сквирське» ІАП НААН», було виділено 24,0 гектари ріллі для Станції та 16,0 гектарів ріллі для Дослідного господарства з метою створення Сквирського демонстраційного полігону органічного виробництва (див. рисунок 16).

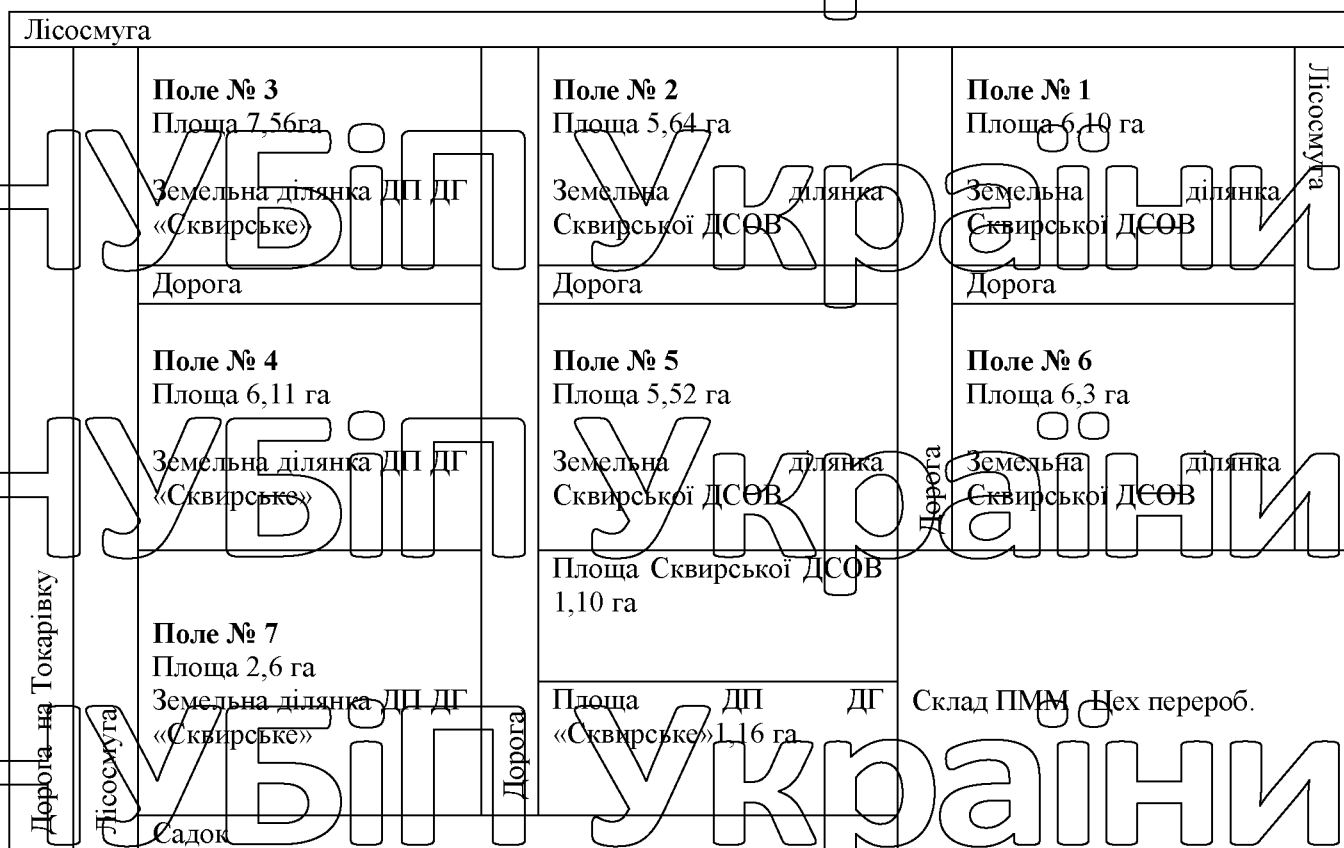

Рисунок 17. Зображення виділеної ділянки під демонстраційний полігон

Відведена територія для демонстраційного полігону розділена на вісім полів, зокрема 6 полів мають площу від 6,3 до 7,56 гектарів, а 2 інших поля мають площу в діапазоні від 2,2 до 2,5 гектарів (див. схему 1). На шести полях

була створена шестипільна сівозміна, в той час як на решті полів проводяться наукові дослідження з питань органічного виробництва. У науковій установі та дослідному господарстві також існують ділянки, де здійснюється традиційне виробництво сільськогосподарської продукції. Демонстраційний полігон відокремлений від інших ділянок обох установ за допомогою лісосмуг та буферних зон (див. схему 1). Функція демонстраційного полігону полягає у дослідженні основних аспектів органічного виробництва та демонстрації відповідних методів та обладнання.

Схема 1 – Фактична площа і розміри полів на демонстраційному полігоні

Згідно з державним актом на право постійного користування землею, виданим Скви́рській дослідній станцією овочівництва і баштанництва Скви́рською міською радою, а також відповідно до наказів № 137 від 19.11.2013 року НААН та № 208-К від 26.11.2013 року ІАН, станцію

перейменовано в "Сквирську дослідну станцію органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України. Загальна площа земель, які перебувають у користуванні Станції,

становить 42,21 гектара. З них сільськогосподарські угіддя охоплюють 36,2 гектара, з яких ріллі займають 32,8 гектара, пасовища - 1,4 гектара. Додатково,

є земельні ділянки під господарськими будівлями та дворами площею 2,2 гектара, під господарськими шляхами та прогонами - 1,0 гектара, лісові землі - 2,9 гектара, і водні об'єкти - 0,9 гектара. Сільськогосподарські угіддя

Сквирської дослідної станції розташовані на відстані 3 кілометрів від міста

Сквира, де розміщені такі підприємства, як Сквирська цегельна фабрика, Сквирський комбінат хлібопродуктів, 2 цегельні заводи, на відстані 500 метрів.

На ділянці спостерігається велика кількість бур'янів, таких як мишій сизий, лобода біла, щиряца звичайна, портулак городній, грицики звичайні, галінзога дрібноцвіта, та осот рожевий.

Щоб здійснювати контроль за зміною показників родючості та екологічної безпеки ґрунтів, раз у 5 років проводиться агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення. Ці дослідження

виконує ДУ "Інститут охорони ґрунтів". Оскільки землі Сквирської дослідної станції органічного виробництва включають в себе більше 80% сільськогосподарських угідь (сільськогосподарські угіддя - 36,2 гектара,

включаючи ріллі - 32,8 гектара і пасовища - 1,4 гектара), тут була проведена агрохімічна паспортизація земель. Ця паспортизація призвела до складання

еколого-агрохімічного паспорта для всієї досліджуваної ділянки, який містить агрофізичні, агрохімічні та еколого-агрохімічні показники стану ґрунту у балах. У таблиці 4 - "Показники стану ґрунту на дослідних ділянках" можна

знайти інформацію щодо показників, які не лише вказують на родючість ґрунту, але й надають дані про забруднення ґрунтів токсинами від антропогенного впливу.

Таблиця 4. Показники стану ґрунту на дослідних ділянках

Показники стану ґрунту	Методи визначення	Середньозважені величини
1. АГРОФІЗИЧНІ		
Щільність ґрунту, г/см ³	По Йовенко	1,19
Продуктивна волога в 0-100 см, мм	-//-	190
2. АГРОХІМІЧНІ		
Гідролітична кислотність екв/100 г ґрунту	По Каппелу	2,16
pH сольовий (КСІ)	ДСТУ ISO 10390-2001	5,2
Сума увібраних основ Са + Mg мг-екв/100 г ґрунту	ГОСТ 26487-85	16,8 ^{+2,4}
ВМІСТ В ОРНОМУ ШАРІ ҐРУНТУ Гумус, %	ГОСТ 26487-84	3,0
ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ, мг/кг		
Азот	По Корнфілду	154
Фосфор	ДСТУ 4114-2002 за Чіріковим	146
Калій	ДСТУ 4114-2002 за Чіріковим	130
Бор	ОСТ 10150-88	0,5
Молибден	ОСТ 10151-88	0,0
Марганець	ОСТ 10148-88	35
Кобальт	ОСТ 10149-88	0,0
Мідь	ОСТ 10149-88	5,0
Цинк	ОСТ 10147-88	6,0
Тип засолення		
Ступінь засолення		
Агрохімічна оцінка в балах		63
3. ЗАВРУДНЕННЯ		
ЦНАО		
Вміст рухомих форм, мг/кг		0,1
Кадмій		0,0
Свинець	ЦНАО	0,50
Ртуть	ЦНАО	0,0
ЗАЛИШКИ ПЕСТИЦИДІВ, мг/кг ДДТ і його похідні	Хроматографія	0,0013

Гексахлоран	-//-	0,00026
2,4-Дамінна сіль	-//-	
ЩІЛЬНІСТЬ ЗАБРУДНЕННЯ, Кг/км ²	Спектрометричний	0,0746
Цезій-137		
Стронцій-90	Радіохімічний	

Еколого-агрохімічна оцінка в балах

57

Інформація щодо вмісту поживних елементів у ґрунті та інших характеристик подана на основі даних, які були зібрані та проаналізовані лабораторією Київського обласного державного центру охорони родючості ґрунтів і якості продукції.

Відповідно до отриманих результатів, загальна еколого-агрохімічна оцінка якості ґрунту складає 57 балів, що вказує на віднесення цих ґрунтів до 5-го класу – ґрунти задовільної якості.

Для визначення придатності сільськогосподарських угідь Сквирської дослідної станції органічного виробництва для вирощування органічної продукції були використані методичні рекомендації "Оцінка придатності сільськогосподарських угідь відповідно до вимог спеціальних сировинних зон" та "Методичні рекомендації щодо надання статусу спеціальної сировинної зони та контролю за її використанням". При оцінці використано результати моніторингу ґрунтів та агрохімічної паспортизації сільськогосподарських угідь.

Придатність сільськогосподарських угідь Сквирської дослідної станції органічного виробництва для вирощування органічної продукції була визначена на основі санітарно-гігієнічних, екологічних та агрохімічних показників, відповідно до критеріїв і нормативів, які подані в таблицях 5 - 7. Залежно від значень цих показників, сільськогосподарські угіддя були розподілені на 3 класи придатності:

– придатні – сільськогосподарські угіддя, агроекологічний стан яких не перешкоджає одержанню високоякісної сільськогосподарської сировини для виробництва продуктів дитячого харчування;

– обмежено придатні – сільськогосподарські угіддя, показники ґрунтової родючості яких не відповідають оптимальному стану і потребують заходів щодо їх покращення;

– непридатні – сільськогосподарські угіддя, на яких неможливо одержати сировину, придатну для виробництва продуктів дитячого харчування.

Критерії та нормативні показники придатності сільськогосподарських угідь вимогам спеціальних сировинних зон поділяти на наступні групи:

1. Показники санітарно-гігієнічного стану ґрунту (табл. 5)

Критерії та показники	Нормативи за ступенем придатності		
	придатні	обмежено придатні	непридатні
1	2	3	4
Щільність забруднення, Кі/км ² : цезієм – 137	< 1	1-5	> 5
Стронцієм – 90	< 0,02	0,05-0,02	> 0,05
Рухомі форми важких металів, відносно значення ГДК:	< 1,0		≥ 1,0
Залишки пестицидів, відносно значення ГДК:	< 1,0		≥ 1,0

Показники санітарно-гігієнічного стану ґрунтів були визначені за допомогою "Методики експресного радіометричного визначення об'ємної та питомої активності радіоцезію в воді, ґрунті, продуктах харчування, продукції рослинництва та тваринництва" та "Методичних вказівок щодо визначення вмісту радіоцезію-137 і стронцію-90 в ґрунті і рослинах."

2 Показники екологічної стійкості ґрунту (табл 6.).

Критерії та показники	Нормативи за ступенем придатності		
	придатні	обмежено придатні	непридатні
1	2	3	4
Глибина гумусованого шару, см:			
Полісся	>25	25-15	< 15
Лісостеп, Степ	> 50	50-25	< 25

Вміст гумусу в орному шарі, %:			
Полісся	> 2,0	2,0-1,5	< 1,5
Лісостеп, Степ	> 4,0	4,0-2,0	< 2,0
Гранулометричний склад:			
Полісся	Суглинок середній і легкий, супісок	Пісок зв'язаний	Пісок рихлий
Лісостеп, Степ	Суглинок важкий, середній і легкий	Глина легка, супісок	Пісок зв'язаний, рихлий, глина важка
Реакція ґрунтового розчину, одиниць рН			
рН сольовий	> 5,5	5,5-4,6	< 4,6
рН водний	≥ 7,5	7,6-8,5	≥ 8,6
Сума увібраних основ, м-екв/100 г			
Полісся	> 10	5-10	< 5
Лісостеп	> 20	20-10	< 10
Ступінь насичення обмінними основами, %			
	> 70	70-50	< 50
Протиерозійна стійкість за вмістом агрегатів від 0,25 до 10 мм, %:			
водотривких	> 45	45-25	< 25
повітряно-сухих	> 75	75-50	< 50
Щільність ґрунту, г/см ³ :			
супіщаних і піщаних ґрунтів	1,3-1,5	1,5-1,7	< 1,3; > 1,7
середнього та важкого гранулометричного складу	1,1-1,3	1,3-1,5	< 1,1; > 1,5

Показники екологічної стійкості ґрунтів визначалися згідно ДСТУ 4289:2004 Якість ґрунту. Метод визначання органічної речовини ДСТУ ISO 10694 – 2001 Якість ґрунту. Визначення вмісту органічного і загального вуглецю методом сухого спалювання .

НУБІП України

Показники агрохімічного стану ґрунту (табл. 7).

Критерії та показники	Нормативи за ступенем придатності		
	Придатні	обмежено придатні	непридатні
Азот за нітрифікаційною здатністю ґрунту, мг NO ₃ /кг ґрунту	> 15	15-8	<8
Рухомий фосфор, мг/кг ґрунту за методом Кірсанова, Чирикова	> 100	100-50	< 50
Мачигіна	> 30	30-15	< 15
Рухомий калій, Чирикова	> 120	120-80	< 80
Мачигіна	> 80	80-40	< 40
Рухомі форми мікроелементів, мг/кг ґрунту за методом Пейве-Рінкиса:	> 200	200-100	< 100
марганець	> 70	70-30	< 30
цинк	> 1,5	1,5-0,7	< 0,7
мідь	> 3,3	3,3-1,5	< 1,5
кобальт	> 2,2	2,2-1,0	< 1,0
молібден	> 0,22	0,22-0,10	< 0,10
бор	> 0,70	0,70-0,33	< 0,33
Крупського-Александрової:			
цинк	> 5,0	5,0-2,0	< 2,0
марганець	> 20	20-10	< 10
мідь	> 0,5	0,5-0,2	< 0,2
кобальт	> 0,30	0,30-0,15	< 0,15

Агрохімічні показники ґрунтів були визначені відповідно до "Методичних вказівок щодо визначення нітрифікаційної активності ґрунтів" відповідно до ДСТУ 4114-2002 "ґрунти", а також з використанням модифікованого методу Мачигіна для визначення рухомих сполук фосфору і калію.

Після аналізу таких показників, які характеризують санітарно-гігієнічний стан ґрунтів, можна зробити висновок, що на сільськогосподарських угіддях Сквирської дослідної станції, згідно з даними агрохімічної паспортизації не було виявлено перевищень нормативів щодо вмісту радіонуклідів (середні значення Cs-137 варіювалися від 0,0262 до

0,0746 Кі/км²) та важких металів (середні концентрації кадмію становили від 0,1 до 0,2 мг/кг, а свинцю від 2,5 до 5,0 мг/га). За залишками пестицидів сільськогосподарські угіддя Сквиірської дослідної станції органічного виробництва є придатними для вирощування екологічно безпечної продукції.

Після аналізу показників, що характеризують екологічну стійкість ґрунтів, можна стверджувати, що вміст органічної речовини в верхньому шарі ґрунту коливається від 2,61% до 3,13% і ці значення, згідно з методикою, відповідають категорії "обмежено придатні", з середнім вмістом органічної речовини в ґрунтовому шарі від 2% до 4%. Щодо реакції ґрунтового розчину

за обмінною кислотністю (рН КСІ), практично всі поля господарства віднесені до категорії "придатні", з середнім показником рН більше 5,5, за винятком третього поля, яке відзначається обмеженою придатністю з середнім показником в діапазоні від 4,6 до 5,5. Щодо суми виведених основ, з середнім значенням більше 20 м-екв/100 г, практично всі поля Сквиірської дослідної

станції органічного виробництва також віднесені до категорії "придатні", за винятком третього і четвертого поля, які за загальною сумою виведених основ з середнім показником від 10 до 20 м-екв/100 г класифікуються як обмежено придатні.

Після аналізу агрохімічних показників, можна вказати, що щодо вмісту рухомого фосфору та калію, всі сільськогосподарські угіддя Сквиірської дослідної станції органічного виробництва придатні, з середніми значеннями фосфору > 100 мг/кг (за методом Чирикова) та калію > 80 мг/кг (за методом Чирикова).

Щодо вмісту марганцю, практично всі поля господарства віднесені до категорії "обмежено придатні" за середнім вмістом цього елемента (від 30 до 70 мг/кг), за винятком третього поля, яке відзначається як придатне, оскільки середній вміст марганцю в ґрунті (> 70 мг/кг) відповідає категорії "придатні". Отже, сільськогосподарські угіддя господарства відносяться до

категорії "обмежено придатні" за вмістом марганцю, за винятком третього поля, яке є "придатним". Вміст цинку в ґрунтах господарства становить від 4,2 до 6,0 мг/кг (норматив > 1,5 мг/кг), що свідчить про те, що всі

сільськогосподарські угіддя Скви́рської дослідної станції органічного виробництва підходять для вирощування високоякісної органічної продукції.

За вмістом міді всі поля господарства віднесені до категорії "придатні" (вміст міді > 6 мг/кг), з середніми значеннями в ґрунті (> 3,3 мг/кг). Щодо рухомих форм бору, майже всі поля господарства (з виключенням третього поля) віднесені до категорії "придатні" за середнім вмістом цього показника (> 0,7 вказує на його придатність з обмеженнями).

Отже, була проведена оцінка земельних ділянок Скви́рської дослідної станції органічного виробництва ІАП НААН на їх придатність для вирощування високоякісної, екологічно безпечної сільськогосподарської продукції. Результати оцінки показують, що з точки зору санітарно-гігієнічних параметрів, екологічних характеристик і більшості агрохімічних показників ці земельні ділянки є абсолютно підходящими для вирощування високоякісної органічної сільськогосподарської продукції.

3.4 Організаційна структура Скви́рської дослідної станції органічного виробництва.

На Скви́рській дослідній станції органічного виробництва існує безпосереднє ланцюгове постачання органічної продукції та сировини. У цьому ланцюзі продукцію упаковують у відповідні біг-беги безпосередньо на виробничому підприємстві. Потім ці біг-беги завантажують на вантажівки, які проходять очищення перед кожним транспортуванням за допомогою стиснутого повітря і ручної очистки. Крім цього, колеса транспортних засобів очищають водою під високим тиском перед кожним виїздом на сертифіковане поле або перед транспортуванням товару. Також проводиться огляд транспортних засобів на наявність витоків мастила та далшого перед кожним виїздом.

Як вже було сказано, успішне впровадження органічного виробництва вимагає не лише знань і змін у поглядах всього колективу, але і переосмислення цінностей та розуміння. Безсумнівно, розуміння правил виробництва органічної продукції є важливим, але відсутність відповідних

навичок та досвіду може збільшити ризик порушень не лише у виробничому процесі, але й у збереженні екологічної цілісності природного агроєкосистеми.

Наприклад, продукція, зібрана з поля відповідно до органічних стандартів, вимагає подальшої обробки, зберігання та підготовки до продажу.

На цьому етапі ключовою роллю відіграють працівники складу та логістики,

які повинні гарантувати, що органічна продукція не має контакту з традиційною продукцією. Проте, навіть якщо вони знають загальні правила, як це робити, відсутність необхідних професійних навичок може призвести до забруднення виробленої продукції, що спричинить невідповідність органічним стандартам і знизить її репутацію як органічної продукції.

Для визначення професійної компетентності працівників у виробництві органічної продукції необхідно дотримуватися таких критеріїв:

1. Основні відділи компанії, які мають відношення до виробництва органічної продукції.

2. Рівень ознайомленості працівників, які працюють у структурних підрозділах, з основами органічного виробництва.

3. Професійність та досвід роботи працівників структурних підрозділів у галузі виробництва органічної продукції.

4. Взаємна відповідальність між працівниками, що займаються виробництвом органічної продукції.

На Сквирській дослідній станції, що спеціалізується на виробництві органічної продукції, діє п'ять основних структурних підрозділів (як показано на схемі 2): адміністрація, агрономічний підрозділ, інженерний підрозділ, обліковий підрозділ та підрозділ, що відповідає за організацію виробництва і підбір кадрів. Важливо підкреслити, що всі працівники повинні мати високий рівень професійної компетентності та глибоке розуміння своїх обов'язків, незалежно від того, чи це директор, чи лаборант. Кожен співробітник повинен дотримуватися високих стандартів виконання своєї роботи, оскільки будь-яке недосконале виконання обов'язків у будь-якому з цих підрозділів може

вдлинити на якість виготовленої продукції і в кінцевому підсумку призвести до того, що ця продукція не відповідатиме вимогам органічного статусу

Організаційна структура

сквирської дослідної станції органічного виробництва

Адміністрація
Директор
Заступник директора з наукової роботи
Підрозділ обліку (бухгалтерія)
Агрономічна служба

Лабораторія екологічного контролю якості продукції

Завідуючий лабораторією

Наукові працівники

Лабораторія екологічно-технологічного виробництва сільськогосподарської продукції

Завідуючий лабораторією

Наукові працівники

Основні принципи, які слід враховувати для розуміння колективу та його взаємодії при виробництві органічної продукції, визначені в базових стандартах Міжнародної федерації органічного сільського господарства (IFOAM), Постанові Ради (Європейського економічного співтовариства) №2092/91 стосовно органічного виробництва сільськогосподарських продуктів і вказівках щодо такого виробництва, а також в стандартах БІО СВИСС.

Ці принципи включають:

Принцип здоров'я (здорові рослини ростуть на здорових ґрунтах), принцип екології (виробництво має базуватися на екологічних процесах), принцип справедливості (система виробництва, розповсюдження та збуту повинна бути відкритою, неупередженою та рівноцінною щодо природних та суспільних витрат), принцип доброго ставлення

(раціональність та відповідність є основними вимогами для ведення органічного виробництва).

Ці принципи взаємопов'язані та утворюють цілісний "кодекс честі" для тих, хто має намір займатися вирощуванням органічної продукції.

Для вирощування органічної продукції необхідно мати відповідну матеріально-технічну базу, яка визначається агротехнологією виробництва сільськогосподарських культур. На Сквирській дослідній станції реалізується виробництво чотирьох основних культур: пшениця озима, соя, кукурудза і гречка. Ці саме культури, разом з їхньою агротехнологією вирощування,

становлять основу для формування матеріально-технічної бази на полігоні.

Давайте розглянемо технологію вирощування цих культур, яка включає в себе п'ять етапів: підготовка ґрунту, посів, догляд за посівами, боротьба з бур'янами і збір урожаю.

Отже, у підсумку можна стверджувати, що ефективність системи виробництва органічної продукції значною мірою залежить від компетентності та досвіду агрономічного відділу сільськогосподарського підприємства, який відповідає за керування виробництвом та забезпечує контроль за якістю виконання всіх етапів виробництва. На практиці бачимо,

що потреба в матеріально-технічних засобах визначається агротехнологією органічного виробництва сільськогосподарських культур. Для повноцінного забезпечення виробництва органічної продукції найбільше попиту виникає на

обладнанні для обробки ґрунту перед посівом, засобах для боротьби з бур'янами та механізмах для внесення біологічних препаратів під час вегетації.

Крім того, щоб забезпечити успішне виробництво органічної продукції, необхідна повна перекваліфікація персоналу та розуміння того, що від навіть найменших помилок може залежати урожай, або навіть його відсутність.

Важливо мати справжнє зацікавлення і відданість виконанню цієї справи.

Висновки до 3 розділу.

Сучасна законодавча база у сфері органічного виробництва через низку недоліків не може забезпечити сталий розвиток та гармонійне функціонування

органічного землеводіння та землекористування в Україні. Чинне законодавство у цій сфері спрямоване насамперед на регулювання технологічних процесів органічного виробництва, процедур сертифікації та ринку органічної продукції. Водночас поза увагою як дослідників, так і

законодавців залишаються багато питань щодо організації території сільськогосподарських підприємств для виробництва органічної продукції з метою відповідності вимогам відповідних стандартів і правил IFOAM.

Ефективним засобом вирішення проблем у сфері органічного виробництва в цілому та органічного рослинництва – зокрема є розробка та впровадження

відповідних проєктів землеустрою, які забезпечуватимуть просторове розмежування органічного та неорганічного землекористування, формування органічних сівозмін, збереження та відтворення якості ґрунтів,

сільськогосподарських культур від можливого негативного впливу високої екологічної небезпеки тощо і як наслідок – отримання високоякісної екологічно чистої продукції рослинництва та тваринництва. Для широкого

впровадження цих проєктів із землеустрою в практику органічного сільськогосподарського виробництва необхідно доповнити виключний перелік документації із землеустрою, передбачений статтею 25 Закону

України «Про землеустрій».

В ході написання даного розділу визначено, що сучасна система землеводіння і землекористування перебуває не в найкращому стані. Через

екстенсивно-інтенсивне і нерациональне використання земель, відсутність державного фінансового і нормативно-правового стимулювання, несвідомої

людської діяльності по відношенню до земельних ресурсів погіршується якісний стан земельного фонду і екологічний стану ґрунтів, тому нині

необхідно переходити на такі методи господарювання, із використанням яких буде забезпечуватися ефективно і рациональне використання земельних

ресурсів. Дослідження апробовано на прикладі Сквирської дослідної станції, наведена соціально-економічна та природно-ресурсна характеристика.

Розташована станція у Лісостеповій зоні, належить до Лісостепової правобережної провінції, в Бузько-середньодніпровському окрузі і входить до Сквирського природно-сільськогосподарського району. На основі наданих

даних від Сквирської дослідної станції органічного виробництва, мною проаналізовано стан придатності досліджуваної території для вирощування

органічної продукції на відповідних показниках. Встановлено, що за всіма санітарно-гігієнічними, екологічними та більшістю агрохімічних показників сільськогосподарські угіддя придатні для вирощування високоякісної органічної сільськогосподарської продукції.

Доведено, що успішне ведення органічного виробництва вимагає дотримання послідовності технологічних процесів виробництва та обігу органічної продукції. Для цього важливо здійснювати відповідні заходи, які унеможливають забруднення органічної продукції різноманітними речовинами, які використовуються в класичному землеробстві, а саме:

- дотримання раціональної сівозміни;
- вибір культур, що найкраще адаптовані до даного регіону;
- застосування агротехнічних засобів для боротьби з бур'янами;
- використання біологічних препаратів для контролю над шкідниками та хворобами під час вегетації;
- проведення постійного моніторингу посівів для вчасної боротьби з різними захворюваннями.

ВИСНОВКИ

В магістерській роботі мені вдалося дослідити та висвітлити важливі аспекти, пов'язані з плануванням та реалізацією органічного сільського господарства в даному регіоні. Моє дослідження дозволило визначити ключові фактори та впливи землевпорядкування на успішну організацію органічного виробництва.

В першому розділі було проаналізовано законодачу базу. Отже, діюча нормативно-правова база в Україні в галузі органічного виробництва має серйозні недоліки і не враховує аспекти організації території для органічного землеробства. Це обмежує належний розвиток та функціонування органічних земель і землекористувань. У порівнянні з країнами ЄС, Україна має значний потенціал у сфері органічного виробництва, але існують проблеми з розвитком внутрішнього ринку. Органічне виробництво має багато переваг, включаючи комерційну вигоду, сприяння екологічному стану та здоров'ю населення, а також збереження природного середовища. Важливо вдосконалити нормативно-правову базу в Україні для підтримки розвитку органічного сектору та внутрішнього ринку, використовуючи свій потенціал як постачальника органічної продукції на світовому ринку.

В другому розділі було проведено аналіз стану українського органічного сектору до та після повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Аналіз стану українського органічного сектору до та після повномасштабного вторгнення РФ в Україну свідчить про його стійкість і потенціал для подальшого розвитку, незважаючи на складні обставини. Україна успішно підтримує свій імідж як надійного експортера органічної продукції та сприяє світовій продовольчій безпеці. Ряд заходів і рішень, які були прийняті, дозволили зберегти та розвивати органічний ринок України.

Зокрема, скасування імпорتنих тарифів та квот, які застосовувалися до української сільськогосподарської продукції, дало можливість українським органічним виробникам знайти нові ринки і партнерів. Розвиток органічного ринку залишається пріоритетом аграрної політики України.

Для досягнення ефективної моделі управління та виробництва органічної продукції в Україні важливо поєднувати економічне зростання та підвищення якості життя суспільства зі збереженням навколишнього

середовища. Створення відповідного інституційного середовища та внесення змін до законодавства є ключовими кроками у цьому напрямку. Розвиток органічного землекористування та землеводіння має бути підтриманим правильними структурними рішеннями та інвестиціями, щоб забезпечити його стабільний розвиток в майбутньому.

Україна має потенціал стати важливим гравцем у глобальному органічному секторі, і правильна політика та інвестиції можуть сприяти його подальшому зростанню та успіху на міжнародному ринку.

В третьому розділі було досліджено шляхи удосконалення організації органічного сільського господарства. З проведеного аналізу видно, що сучасна законодавча база в Україні у сфері органічного виробництва потребує серйозного вдосконалення. Найвні недоліки і недоліки в законодавстві роблять її нездатною забезпечити сталий розвиток та гармонійне функціонування органічного землеводіння та землекористування.

Чинне законодавство спрямоване переважно на регулювання технологічних аспектів органічного виробництва, сертифікацію та ринок органічної продукції, залишаючи на задньому плані питання організації території сільськогосподарських підприємств для виробництва органічної продукції, щоб відповідати вимогам стандартів та правил IFOAM.

Для подолання цих проблем важливо впроваджувати відповідні проекти землеустрою, які дозволять забезпечити просторове розмежування органічного та неорганічного землекористування, створити сприятливі умови для формування органічних сівозмін, збереження та відновлення якості ґрунтів і культур, зменшення екологічної небезпеки та забезпечення виробництва високоякісної екологічно чистої органічної сільськогосподарської продукції.

Система землеводіння і землекористувань в Україні потребує реформ та раціонального використання земельних ресурсів. Забруднення ґрунтів та нерациональне використання земель погіршують якість земельного фонду і екологічний стан ґрунтів. Тому необхідно перейти до більш ефективних методів господарювання, які б забезпечували раціональне використання земельних ресурсів та дотримання екологічних стандартів.

Успішне ведення органічного виробництва вимагає дотримання сукупності технологічних процесів виробництва та обігу органічної продукції.

Це включає в себе раціональну сівозміну, вибір культур, боротьбу з бур'янами, застосування біологічних препаратів для контролю над шкідниками та хворобами, а також постійний моніторинг посівів. Вирощування високоякісної органічної продукції можливе лише при дотриманні всіх цих аспектів.

У великій мірі ця магістерська робота демонструє, що організація органічного сільського господарства на землях Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування НААН України вимагає інтегрованого та системного підходу. Вона також підкреслює важливість співпраці між сільськими господарствами, науковими установами та громадськістю для досягнення спільних цілей у розвитку сталого органічного сільського господарства.

Завершуючи цей дослідницький проект, я надіюся, що мої висновки та рекомендації будуть корисними для розвитку органічного сільського господарства на землях Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування НААН України та інших подібних дослідницьких станцій. Моя робота спрямована на сприяння сталому розвитку, покращенню якості життя та збереженню природних ресурсів через розумне та ефективне виробництво органічних продуктів.

Список використаної літератури:

1. Про виробництво та обіг органічної/сільськогосподарської продукції та сировини Закон України від 03.09.2014 № 425-VII. [Електронний ресурс]

URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/425-18>

2. Про ветеринарну медицину Закон України від 25.06.1992 № 2498-XII [Електронний ресурс] URL:

https://zakononline.com.ua/documents/show/152242_592572

3. «Про захист рослин» від 14.10.1998 № 180-XIV [Електронний ресурс]

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/180-14#Text>

4. «Про рослинний світ» від 09.04.1999 № 591-XIV [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>

5. «Про тваринний світ» від 13.12.2001 № 2894-III [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

6. «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293-VI [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5293-17#Text>

7. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

8. Проект Закону про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції // Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс] URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63755

9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс] URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011

10. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини Закон України від 03.09.2014 № 425-VII. [Електронний ресурс] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/425-18>

11. Зелена книга «Виробництво й обіг органічної продукції» // Платформа ефективного регулювання . [Електронний ресурс] URL: <https://regulation.gov.ua/book/68-zelena-kniga-virobnictvo-i-obigorganichnoi-produktsii>

12. Про державний контроль за використанням та охороною земель Закон України від 19 липня 2003 року № 963-IV. [Електронний ресурс] URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/963-15>

13. Прокопенко О. Позначки на товарах про органічність часто не відповідають дійсності і є звичайним маркетинговим ходом. [Електронний ресурс] URL: <https://zib.com.ua/ua/128991.html>

14. Головна / Офіційний сайт сертифікаційного органу Органік Стандарт. [Електронний ресурс] URL: <http://www.organicstandard.com.ua/ua>

15. ЄС посилить перевірку органічної продукції з України . [Електронний ресурс] URL: <https://kurkul.com/news/2579-yes-posilit-perevirku-organichnoyi-produktsiyi-z-ukrayini>

16. Українці пасуть задніх за споживанням органічної продукції . [Електронний ресурс] URL: <https://landlord.ua/news/ukrayintsi-pasut-zadnih-za-spozhivannyam-organichnoyi-produktsiyi/>

17. Сертифікація та маркування . [Електронний ресурс] URL: <https://organic.com.ua/sertifikacziya-ta-markuvannya>

18. Проект Закону про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції // Офіційний портал Верховної Ради України . [Електронний ресурс] URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60576

19. Концепція державної програми розвитку органічного виробництва в Україні . [Електронний ресурс] URL: <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-45-25>

20. Трофімцева О. Торквіля органічною продукцією вимагає уніфікованих та прозорих правил на всіх етапах / О. Трофімцева // Кабінет

Міністрів України. Урядовий портал 2017. [Електронний ресурс] URL:
<https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250294968>

21. Ярошук О. Є чим пишатися - 7 перемог українських аграріїв / О.
Ярошук // Агрополіт 2017. [Електронний ресурс] URL:
<https://agropolit.com/spetsproekty/372-ye-chim-pishatisya-7-peremogukrayinskih-agrariiv>

22. Названо головного виробника органічної продукції серед країн Європи. [Електронний ресурс] URL: <https://app.agro-online.com/49409/details/>

23. Wilier, Helga and Julia Lernoud (Eds.) (2016): The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2016. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, and IFOAM – Organics International, Bonn. Julia Lernoud and Helga Willer Current Statistics on Organic Agriculture Worldwide: Area, Producers, Markets, and Selected Crops. [Електронний ресурс] URL: <https://orgprints.org/id/eprint/31151/1/willer-lernoud-2016-world-of-organic.pdf>

24. Регламент (ЄС) № 834/2007 від 28 червня 2007 року. [Електронний ресурс] URL: http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf

25. Аналіз українського органічного сектору. [Електронний ресурс] URL: https://organicinfo.ua/wp-content/uploads/2022/11/Ukrainian-Organic-Sector-Analysis_Oct2022_UA.pdf

26. Чудовська В. А., Шкуратов О. І., Кипоренко В. В. (2016). Екологоекономічний механізм розвитку органічного сільського господарства : теорія і практика. Монографія. монографія / О.В. Київ: ТОВ “ДКС-Центр”. 332.

27. Національна економічна стратегія на період до 2030 року (2021). Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс] URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/604/13e/648/60413e6481b69340709542.doc>

28. Органічна карта України (2018). Офіційний сайт інформаційного центру «Зелене досьє». [Електронний ресурс] URL: <https://organicinfo.ua/infographics/organicmap2018>

29. Внаслідок війни пошкоджен зазнало понад 5% земельного фонду України (2022). Куркуль . [Електронний ресурс] URL: <https://kurkul.com/news/31806-vnaslidok-viyni-poshkodjen-zaznalo-ponad-5-zemel'nogo-fondu-ukrayini>

30. Слива Ю. (2016). Як перейти на органічне землеробство ? [Електронний ресурс] URL: <https://agro-business.com.ua/agro/idei-trendy/item/8378-jak-pereyti-na-organichne-zemlerobstvo.html>

31. Заява про ситуацію в українському органічному секторі (2022). Органічна ініціатива. [Електронний ресурс] URL: <https://organicinitiative.org.ua/en/news/statement-on-the-situation-in-the-ukrainian-organic-sector/>

32. Площі земель з органічним статусом за п'ять років зросли на 133 тис. га (2022). Агро Таймс [Електронний ресурс] URL: <https://agrotimes.ua/agronomiya/ploshhi-zemel-z-organichnym-statusom-za-pyat-rokiv-zrosly-na-133-tys-ga/>

33. Гвоздь О. Державне регулювання розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні. Кваліфікаційна наукова робота (рукопис). Дисертація на здобуття наукового ступеня Ph.D. Вищу економічну освіту за спеціальністю 073 «Менеджмент». Львівський національний університет імені Івана Франка . Львів . 2021. 198. [Електронний ресурс] URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/dis_hvozdz.pdf

34. Чистий продукт: третина органічних підприємств не працюють в умовах воєнного стану (2022). [Електронний ресурс] URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/cistij-produkt-tretina-organicnih-pidpriemstv-ne-pracujut-v-umovah-voennogo-stanu>

35. Дорош Ю.М.(2011). Прогнозно-планувальні функції землеустрою та перспективи розвитку території . Землевпорядний вісник , 20, 27.

36. Дорош О. С. (2012). Екологічно-економічне спрямування територіального планування сільськогосподарського землекористування. Землепорядний вісник, 9, 22 – 27.

37. Дорош О.С., Барвінський А.В., Колісник Г.М., Свиридова Л.А. (2020). Науково-методичні підходи до розробки експериментальних проектів землеустрою щодо організації території державних наукових установ та підприємств для виробництва органічної продукції. Землеустрої, кадастро і моніторинг земель. 2-3, 136-148. [Електронний ресурс] URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Zemleustriy/article/view/14446>

38. ДСТУ 7244:2011 (2011). Якість ґрунту. Спеціальні сировинні зони. Загальні вимоги. Київ, Україна, 16 с. [Електронний ресурс] URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60260

39. Закон України «Про дитяче харчування» від 14 вересня 2006 р. №142-V. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-16#Text>

40. Наказ міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки» від 11.10.2011р. за N536. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1517-11#Текст>

41. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Порядку (детальних правил) органічного виробництва та обігу органічної продукції від 23 жовтня 2019 р. №970. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970-2019-%D0%BF#n636>

42. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку

43. Романко С. (2007). Особливості економіко-правового механізму забезпечення екологічної безпеки сільськогосподарської продукції. Право України, 6, 85-88

44. Созінов О. О., Козлов М. В. (1998). Оцінка придатності сільськогосподарських земель України для створення екологічно чистих сировинних зон і господарств по виробництву продуктів дитячого і дієтичного харчування : Методичні рекомендації , Київ , Україна : 58 с. 19.

Тараріко О. Г., Льєнко Т. В. (2013). Формування екологічно стійких ландшафтів в умовах змін клімату. Агроекологічний журнал, 4, 13-20.

45. Добряк Д. С. Напрями вдосконалення нормативно-правової бази регулювання земельних відносин / Д. С. Добряк, А. Г. Мартин // Землеустрій і кадастр. – № 4. – 2009. – С. 5–10.

46. Кривов В. М. Основи землевпорядкування: [навч. посіб. для вищ. навч. закл. II–IV рівнів акредитації] // В. М. Кривов, Р. В. Тихоненко, І. П. Гебьманчик. – К. : Урожай, 2008. – 324 с.

47. Теоретичні засади землеустрою : навч. посіб. / Л. М. Перович, В. М. Сай, М. С. Маланчук. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – 236 с.

48. Дорош О., Сохацька М. (2023). Світові тенденції ведення органічного землеробства. III International Scientific and Practical Conference «Ricerche scientifiche emetodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche» Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», (March 3, 2023; Bologna, Italy), 50–52. [Електронний ресурс] URL: <https://doi.org/10.36074/logos-03.03.2023.14>

49. Антонєць С. С. Органічне землеробство: з досвіду ІІІ «Агроекологія» Шишацького району Полтавської області: Практичні рекомендації / С. С. Антонєць, А. С. Антонєць, В. М. Писаренко. -Полтава: РВВ ПДАА, 2010. -200 с.

50. Будзяк В. М. Екологізація землекористування / В. М. Будзяк, О. С. Будзяк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природо-користування України. -2012. -№4. -С.34-37.

51. Кисіль В. І. Агрохімічні аспекти екологізації землеробства / В. І. Кисіль. - УААН: ННЦ «Ін-т ґрунтознавства та агрохімії ім. О. Н. Соколовського». - Харків: 13 типографія, 2005. -167 с.

52. Тараріко О.Г. Формування екологічно стійких ландшафтів в умовах змін клімату /О.Г.Тараріко, Т.В.Ільєнко, Т.Л.Кучма //Агроекологічний журнал. -2013. -№4. -С.13-20.

53.Тихонов А.Г. Наукові засади сталого розвитку землекористування: індикація екологічного стану /А.Г.Тихонов, Н.В.Гребенюк, О.В.Тихоненко, В.П.Феденко //Землеустрій і кадастр. -2003. -№ 3. -С.15-20.

54.Шпак Г.М. Організаційно-економічний механізм управління органічним землеробством в Україні /Г.М.Шпак //Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. -Львів. -2012. -№ 22(9). -С.85-92.

55.Дорош О.С. Науково-методичні підходи до розробки експериментальних проектів землеустрою щодо організації території державних наукових установ та підприємств для виробництва органічної продукції /О.С.Дорош, А.В.Барвінський, Г.М.Колісник, Л.А.Свиридова //Землеустрій, кадастр і моніторинг земель. -2020.-№2-3.-С.136-148.

56. Артиш В.І., Галушко В.П. Економіка світового сільського господарства: навчальний посібник. Київ: НУБіП України. 2021. 604 с.

57. Берlach Н. А. Вплив форм азотних добрив на урожай та якість льнопродукції і її зміну в процесі зберігання [Текст] : дис...канд. с.-г. наук: 06.00.29 / Берlach Анатолій Іванович ; Національний аграрний ун-т. - К., 1995. - 159 л.

58. Гафурова О.В., Марченко С.І. Правове регулювання державної підтримки органічного сільськогосподарського виробництва за законодавством України та ЄС. Право. Людина. Довкілля. 2019, № 10 (4). С. 29-35.

59.Єрмоленко В. М. Підзаконні акти верховної ради України як джерело аграрного права / В. М. Єрмоленко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право. - 2014. - Вип. 197(2). - С. 29-35. [Електронний ресурс] URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnauc_prav_2014_197\(2\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnauc_prav_2014_197(2)_6).

60. Григор'євої Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення. [Електронний ресурс] URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.9.51>

61. Духневич А.В. Сільське господарство в умовах членства України в СОТ / А. В. Духневич // Часопис Академії адвокатури України. – 2011. – № 3. – С. 01 – 05. [Електронний ресурс] URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Chaaau/2011-3/11davuvs.pdf>

62. Коваленко Т. О. Юридична аналогія в земельному праві України: поняття та підстави застосування / Т. О. Коваленко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 7. – С. 47-55. [Електронний ресурс] URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2011_7_9

63. Уркевич В. Ю. Актуальне наукове дослідження системи аграрного права України / В. Ю. Уркевич // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2015. – № 9. – С. 77-79. [Електронний ресурс] URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2015_9_18

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України
ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

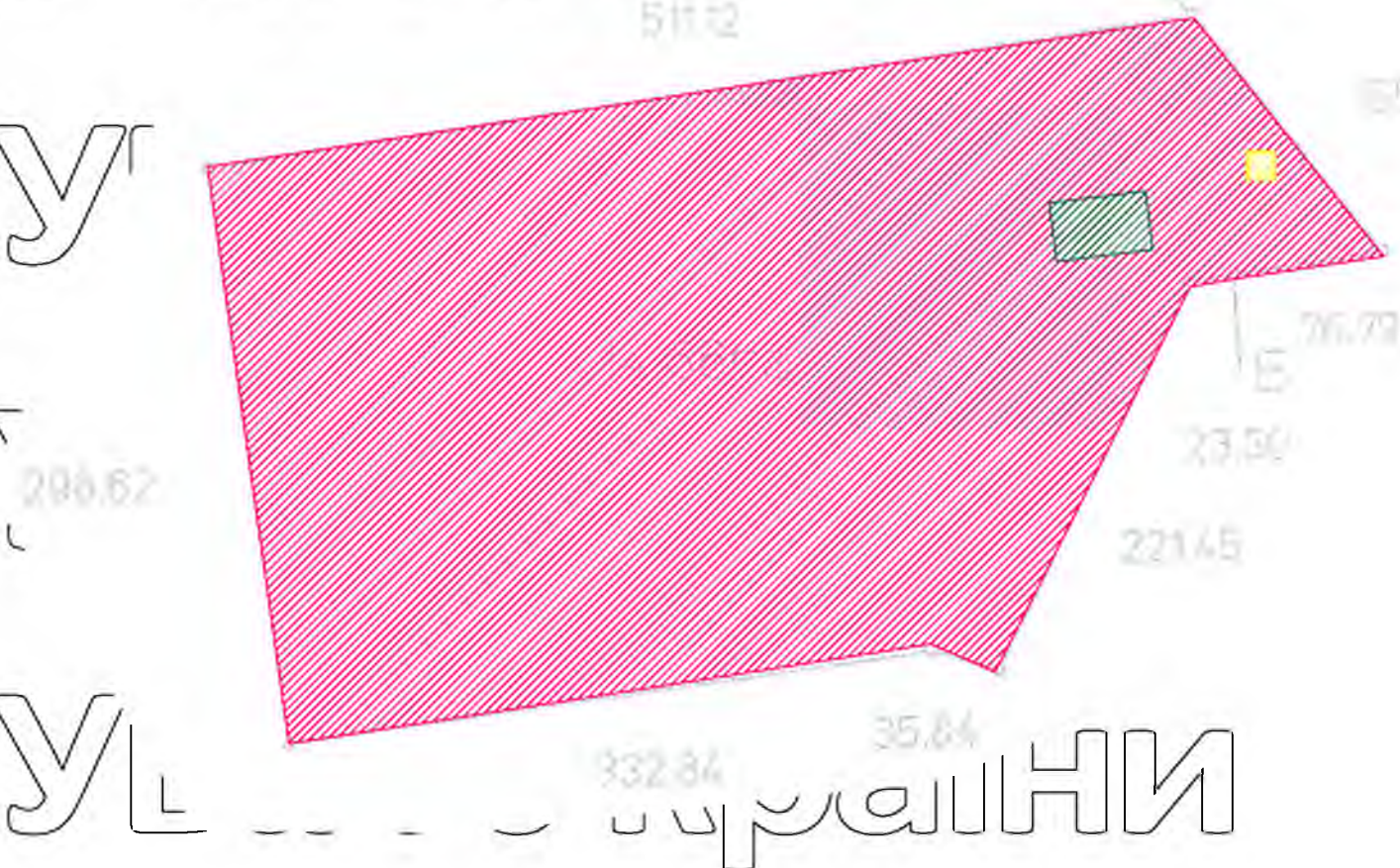
НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СХЕМА

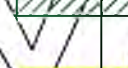
земельних ділянок Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування НААН, зареєстрованих в Державному земельному кадастрі в межах міста Сквир Білоцерківського району Київської області

А)

Б)

УМОВИ ПОЗНАЧЕННЯ

- земельна ділянка, яка зареєстрована в Державному земельному кадастрі та в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, площею 14,5585 га
- земельна ділянка, яка не зареєстрована в Державному земельному кадастрі, орієнтовною площею 0,15 га
- земельна ділянка, яка зареєстрована в Державному земельному кадастрі але право постійного користування не зареєстровано за СДС ОБ ІАП НААН в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, площею 0,02 га

Картографічні матеріали:
 А) Державний акт на право постійного користування землею Серії КВ, який виданий 24 червня 1994 року
 Б) Публічна кадастрова карта

				СДС ОБ ІАП НААН			
				в межах міста Сквир Білоцерківський район Київська область			
Перевірила	Дорош О.С.			Аналіз сучасного стану використання земель Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України Масштаб 1:20000	Стадія	Аркуш	Аркушів
Виконала	Сохацька М.С.				П	1	2
					НУБіП		

СХЕМА

земельної ділянки Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроекології і природокористування НААН, зареєстрованої в Державному земельному кадастрі в межах міста Сквир Білоцерківського району Київської області

НУБіП України

НУБіП України

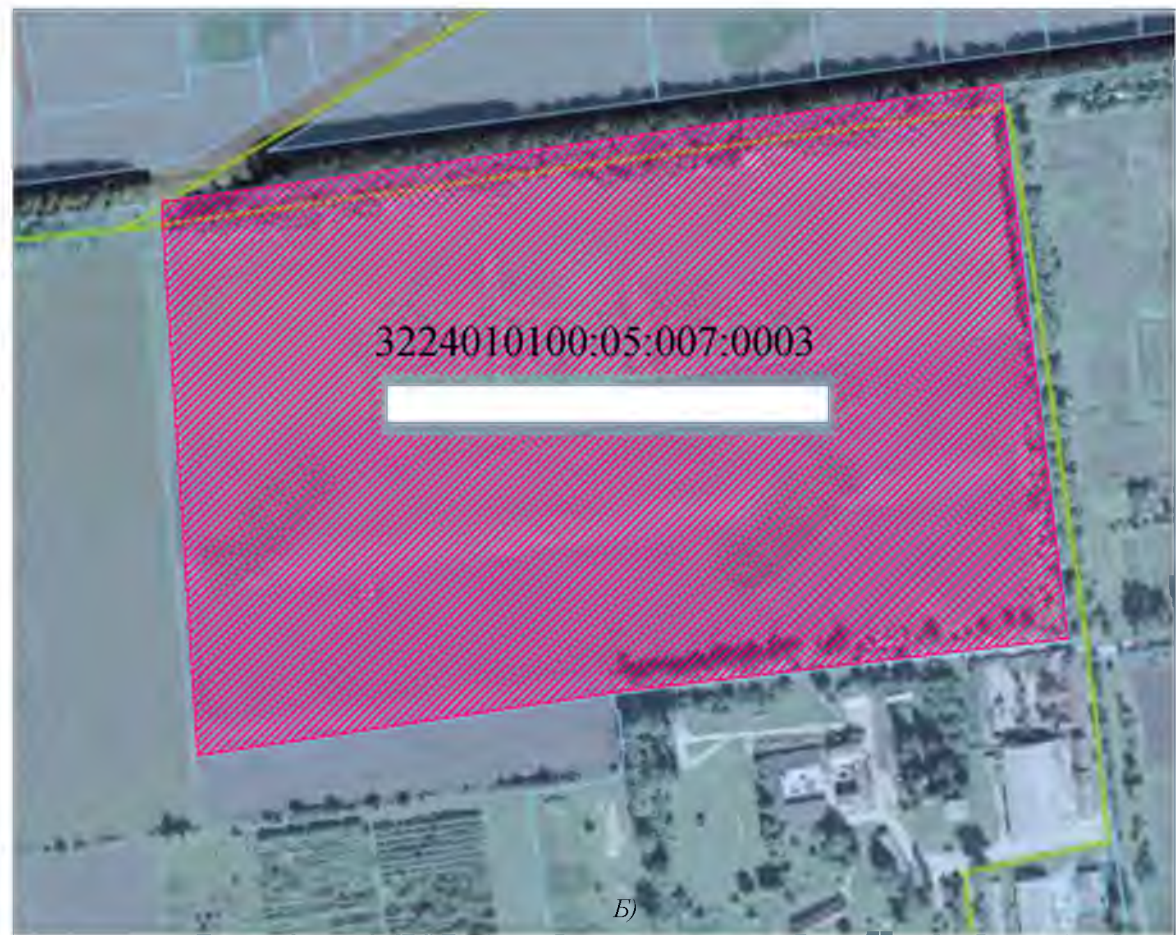
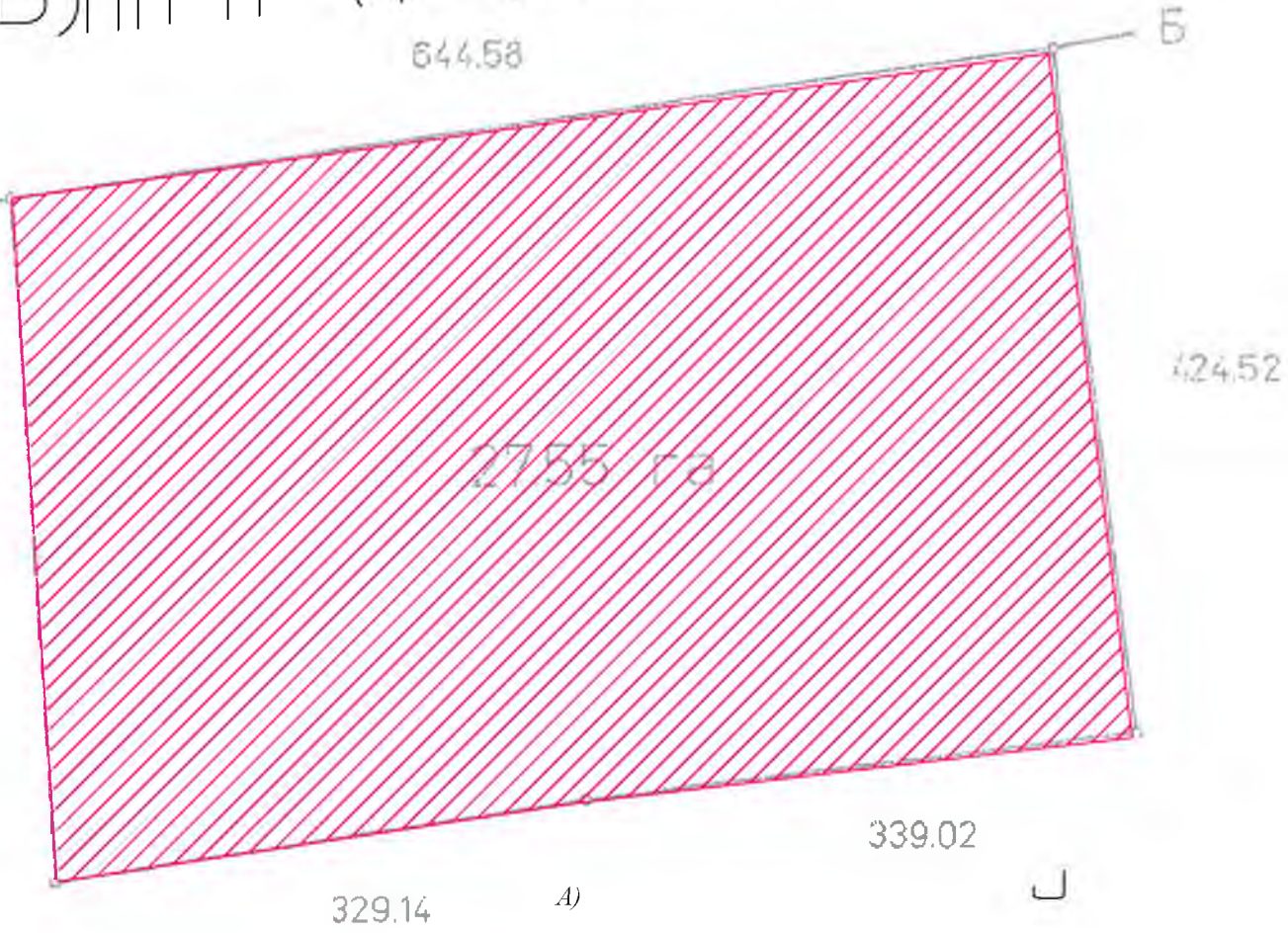
Н

Н

Н

НУБіП України

НУБіП України

Умовні позначення

земельна ділянка, яка зареєстрована в Державному земельному кадастрі та в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, площею 27,5542 га

Картографічні матеріали:
 А) Державний акт на право постійного користування землею Серії КВ виданий 21 червня 1994 року
 Б) Публічна кадастрова карта

				СДС ОБ ІАП НААН			
				в межах міста Сквир Білоцерківський район Київська область			
Перевірила	Дорош О.С.			Аналіз сучасного стану використання земель Сквирської дослідної станції органічного виробництва Інституту агроекології і природокористування Національної академії аграрних наук України	Стадія	Аркуш	Аркушів
Виконала	Сохацька М.С.				П	2	2
					НУБіП		
				Масштаб 1:20000			

ДЕРЖАВНИЙ
АКТ
НА ПРАВО ПОСТІЙНОГО
КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЛЕЮ

Серія КВ

Олександр Валерій Вірник

Державний акт на право постійного користування землею видано Сквирській

дослідній станції і-ту овочівництва і баштанництва
(назва землекористувача та його місцезнаходження)

Сквирська міська Рада

Сквирською міською

Радою народних депутатів

Сквирського

району

Київської

області України

у тому, що зазначеному землекористувачу надається у постійне користування 42.21 гектарів
землі в межах згідно з планом землекористування

Землю надано у постійне користування для

проведення дослідів по насінництву овочевих культур
(мета, призначення)

відповідно до рішення 9сес.21скл.Сквирської міської Ради народних

депутатів від « 1 » квітня 1994 року № _____

Цей державний акт складено у двох примірниках, з яких перший видано землекористувачу,
другий зберігається у Сквирській міській Раді народних депутатів.

Акт зареєстровано в Книзі записів державних актів на право постійного користування

землею за № 03

« 24 » червня 1994 р.

Сквирської міської Ради народних депутатів

Л.Пакей

(прізвище)

Серія КВ

ПЛАН ЗОВНІШНІХ МЕЖ

Сквирської дослідної станції інсти

ДІЛЯНКА №1

ОПИС МЕЖ

ДІЛЯНКА №1

Від А до Б кспл "Україна" Сквирської міської Ради

" Б до А дслідне господарство Сквирської дослідної станції Сквирської міської Ради

" В до Г _____ ДІЛЯНКА №2

" Д до Б радгосп ім.Щорса Сквирської міської Ради

Б А дслідне господарство Сквирської дослідної станції Сквирської міської Ради

Григорій Вірний
Григорій Вірний

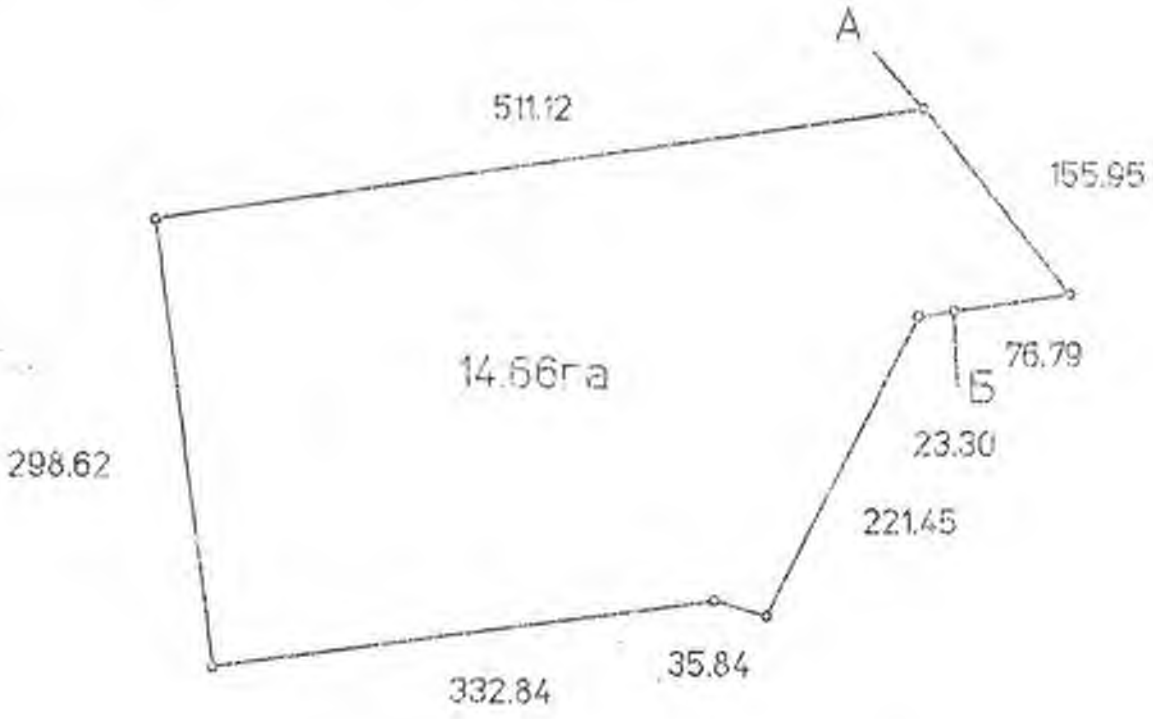

Масштаб 1: 5000

ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

уту овочівництва і баштанництва

ДІЛІВКА N2

Володимир Вірко

В. Приходько
(підпис)

Інженер-землепорядник

В.Приходько

(прізвище)

ЗМІНИ В ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННІ

Номер на плані	Дата, номер і зміст документа, на підставі якого внесено зміну	Площа, га

Вікторія Вірюк

М. П.

Інженер-землепорядник

(підпис)

(прізвище)

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України